

UiO • **Det juridiske fakultet**

Sexkjøpslovens fremstilling i media før lovens ikrafttredelse

En innholdsanalyse av avistekster i perioden 2004 til 2009

Kandidatnummer: 513

Leveringsfrist: 25.11.2013

Antall ord: 15384

Forord

Det har vært meget interessant og til tider meget krevende å analysere argumentasjon i media omkring spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp. Naturligvis er det bare noen aspekter ved argumentasjonen som avhandlingen har dekket, og underveis i prosessen tenkte jeg flere ganger at det hadde vært spennende å foreta en større undersøkelse, se på flere parametre og dekke flere aspekter. Jeg har imidlertid vært nødt å ta hensyn til omfanget på oppgaven og foreta mange avgrensninger.

Målet mitt har vært å se objektivt på materialet. Jeg har konstant fokusert på å ikke være forutinntatt. Når jeg har lest de forskjellige tekstene i undersøkelsen har jeg forsøkt å tolke dem så bokstavlig som mulig, og ikke ta hensyn til synspunkt som jeg på forhånd visste at noen aktører hadde. Hvorvidt det har lyktes kan sikkert diskuteres. Bevissthet omkring potensielle reliabilitetsspørsmål er i det minste et steg på veien mot god forskning.

Dersom andre foretar lignende undersøkelser hadde dette gledet meg. Om ikke annet så håper jeg at denne avhandlingen kan få andre til å se mer objektivt på et område som ellers er sterkt preget av subjektivitet.

Jeg vil takke min kjære forlovede Jannicke C. Wold Rød for innspill og støtte gjennom hele skriveperioden. I tillegg fortjener Magnus Hoem Iversen varm omtale for innspill og kommentarer underveis.

Innholdsfortegnelse

FORORD	II
1 INNLEDNING	2
1.1 Tema og problemstilling.....	2
1.2 Rettssosiologisk plassering.....	2
1.3 Bakgrunn for loven.....	4
1.4 Begrunnelse for valg av tema og hypoteser.....	5
2 METODE OG KILDER	7
2.1 Argumentasjon i lovforarbeidene	7
2.2 Datainnsamling.....	10
2.2.1 Avismaterialet – parametre som ble registrert	10
2.2.2 Koding.....	20
2.3 Valg av analysemetode	21
2.4 Validitet og reliabilitet.....	21
2.5 Datakilde og avgrensninger	25
3 ANALYSE AV AVISTEKSTER.....	28
3.1 Mediedekning fordelt på aviser	29
3.2 Avistekstenes hovedtema	30
3.3 Avistekstenes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp	31
3.4 Synlige aktører i avistekstene	33
3.5 Avistekster som viser til forskning/statistikk	38
3.6 Avistekster som viser til erfaringer fra andre land	40
3.7 Avistekster som inneholder moralske argumenter	42
3.8 Avistekster som inneholder formelle begrunnelser	45
3.8.1 En detaljert gjennomgang av formelle begrunnelser	51

4	SAMMENDRAG OG AVSLUTNING	55
4.1	Svar på problemstilling.....	55
4.2	Andre relevante funn	57
4.3	Konklusjon.....	58
5	LITTERATURLISTE.....	59

«Inntil nylig har flertallet av norske politikere gått imot kriminalisering av prostitusjon, men da landet ble «overrent» av prostituerte både fra Øst-Europa og Afrika fikk tonen en annen lyd.»

- Thore Langfeldt (2007)¹

¹ Thore Langfeldt i Liv Jessen (2007) s. 131

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Avhandlingen tar for seg straffelovens § 202 a - en paragraf for mange bedre kjent som «*sexkjøpsloven*».² Jeg har valgt å forankre denne avhandlingen i retts-/mediesosiologien, og se på forholdet mellom medier og juss. For å besvare problemstillingen og undersøke hypotesene har jeg valgt å foreta en innholdsanalyse av aviser i en femårsperiode før loven trådte i kraft.

Problemstillingen er todelt: Hvordan fremsto opinionens argumentasjon i media omkring sexkjøpsloven i perioden 1. januar 2004 til 1. januar 2009, og i hvilken grad ble de formelle begrunnelser fra forarbeidene til loven brukt som argumenter i forbindelse med diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp?

Hypotese 1: Opinionen i perioden, slik den fremstod i media, var positiv til kriminalisering av sexkjøp.

Hypotese 2: Menneskehandel, som den primære formelle begrunnelsen for loven, ble også brukt i media som det viktigste formelle argument for kriminalisering.

1.2 Rettssosiologisk plassering

Avhandlingen baserer seg på forholdet mellom samfunn og rett. I rettsosiologien er det ifølge Mathiesen (2011) tre perspektiver som beskriver dette forholdet. Disse er normperspektivet, opinionsperspektivet og materialitetsperspektivet.³

² Paragrafen vil heretter refereres til som «sexkjøpsloven» eller «loven» for enkelhets skyld.

³ Mathiesen (2011) kap. II-3.

Materialitetsperspektivet konsentrerer seg om de materielle forhold i samfunnet og dets påvirkning på rettens utvikling, men dette perspektivet egner seg ikke særlig godt til å belyse problemstillingen i avhandlingen. Det er mer egnet til å diskutere teknologi eller økonomi, i motsetning til prostitusjon som ses på som et mer sosialpolitisk anliggende. Dersom man skal undersøke problemstillinger som omhandler utviklingen av teknologi i samfunnet, for eksempel utviklingen av elektronisk handel, vil materialitetsperspektivet være mer fruktbart å anvende.⁴ Muligens vil perspektivet kunne anvendes dersom man ser på det i vid forstand, i forbindelse med at prostituerte argumenterer for at de skal anses som vanlige arbeidstakere.

Normperspektivet er en oppfatning som hevder at rettens utvikling følger endringer i normene ellers i samfunnet.⁵ Dette perspektivet har mye til felles med opinionsperspektivet, og kunne også vært brukt til å belyse problemstillingen i avhandlingen. På side 104 i «Retten i samfunnet – en innføring i rettssosiologi» nevner Mathiesen (2011) faktisk prostitusjonspolitik som noe normperspektivet er egnet til å undersøke, men han ser da for seg en lang tidshorisont med «*dyptliggende normative forhold*» som strekker seg over femti år.⁶ Denne avhandlingen tar for seg kun fem år, der det skjedde store endringer i rettstilstanden, og det er dermed vanskelig å skulle påvise nevneverdige normendringer over et såpass kort tidsrom.

Det teoretiske grunnlaget jeg har valgt for avhandlingen er det som i sosiologien kalles opinionsperspektivet. *Opinionsperspektivet* innebærer ifølge Mathiesen (2011) at «*samfunnsmedlemmenes subjektive opplevelse av eller bevissthet om samfunnet og verden også påvirker rettens utvikling*».⁷

⁴ Mathiesen (2011) s. 106

⁵ Mathiesen (2011) s. 103

⁶ Mathiesen (2011) s. 104

⁷ Mathiesen (2011) s. 104

Opinionsklimaet i samfunnet, i samspill med samfunnets normer, har dermed en påvirkning på rettens utvikling. Om opinionsklimaet representert gjennom media gir et allsidig og korrekt bilde av situasjonen, kan være en annen sak. Det gir i hvert fall et bilde av situasjonen, som også må ses på i lys av andre kilder. Mathiesen (2010) mener at medievirkeligheten er «*ganske fjernt fra den allsidige, representative forståelse der alle vesentlige tilgjengelige momenter er med*».⁸ I praksis er det ikke ofte at alle vesentlige tilgjengelige momenter kan sies å være tilstedeværende, og man må ofte nøye seg kun med en del vesentlige tilgjengelige momenter. Poenget er at mediernes dekning av diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp kan antas å være avgjørende for rettens utvikling.

I lovgivningsarbeid er for eksempel høringsuttalelser en viktig del av lovgivningsprosessen. Denne delen av prosessen får ofte dekning i media hvis det er snakk om et aktuelt spørsmål. Det er flere måter media kan være med på å forme rettsutviklingen; blant annet ved å informere en uvitende, men berørt aktør om at en frist for høringsuttalelse foreligger, eller ved å bidra til at en aktør får belyst sitt syn på saken og skape blest omkring sin høringsuttalelse.

I hvilken grad de formelle begrunnelser for loven fremkommer i media i perioden vil undersøkes nærmere i innholdsanalysen. Denne todelingen av materialet gjør at det ikke kun blir en isolert analyse av media, men at analysen også knyttes opp til forarbeidene. Denne koblingen mellom media og rett blir tydeliggjort ved at man undersøker i hvor stor grad de formelle begrunnelser for loven blir brukt som argumenter i avistekstene.

1.3 Bakgrunn for loven

Ser man på sexkjøpslovgivning i et historisk perspektiv fremkommer det at Christian Vs Straffelov av 1687 var den første norske loven som regulerte sexkjøp. Denne loven regulerte både salg og kjøp av sex. Da en ny kriminallov kom i 1842, ble straff for kjøpere

⁸ Mathiesen (2010) s. 142

opphevet. Denne rettsstilstanden vedvarte i over 150 år. Ikrafttredelsen av sexkjøpsloven 1. januar 2009 markerte for første gang siden 1842 et forbud mot å kjøpe sex i Norge.⁹

I nyere tid har spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp blitt utredet to ganger på 80-tallet, og igjen besluttet utredet i 2003.¹⁰ I 2004 leverte en arbeidsgruppe fra justisdepartementet en rapport om erfaringer med sexkjøp fra Sverige og Nederland, og det var på denne tiden at spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp på nytt ble aktuelt.¹¹

En heftig diskusjon gjennom flere år, spesielt innad i regjeringspartiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, resulterte i forslaget om å kriminalisere sexkjøp. Forslaget ble sendt ut på høring 4. juli 2007, godkjent i statsråd 18. april 2008 og trådte i kraft 1. januar 2009.¹²¹³ For første gang siden kriminalloven fra 1842 ble det igjen ulovlig å kjøpe sex i Norge.

1.4 Begrunnelse for valg av tema og hypoteser

Jeg hadde lyst til å skrive en avhandling om prostitusjon av flere grunner. Som (kommende) jurist har man et særlig ansvar for å belyse utsatte gruppers situasjon i samfunnet. I tillegg har kriminalisering av sexkjøp vært veldig omdiskutert i løpet av det siste tiåret, både før og etter at loven ble vedtatt. Justisdepartementet er i skrivende stund i ferd med å forberede en evaluering av sexkjøpsloven, som er planlagt satt i gang i løpet av 2013.¹⁴ Før jeg begynte å skrive avhandlingen var jeg overrasket over hvor lite forskning

⁹ Liv Jessen (2007) s. 167

¹⁰ Justis- og politidepartementet. Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003-2005)

¹¹ Stridbeck m.fl. (2004)

¹² Ot.prp.nr.48 (2007-2008) – Om lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeprosessloven (kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling mv.)

¹³ Tilføyd ved lov 12 des 2008 nr. 104 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 12 des 2008 nr. 1344)

¹⁴ Utveksling av e-post mellom undertegnede og Justis- og beredskapsdepartementet, datert 14.03.2013

som egentlig fins på området, tatt i betraktning hvor omdiskutert emnet er. Dette var hovedmotivasjonen bak mitt valg av tema.

Ettersom det bare har gått noen få år siden loven trådte i kraft, er det for tidlig til å si mye om effekten den har hatt. Tidsaspektet er derimot ikke til hinder for å analysere situasjonen før loven trådte i kraft. Mer spesifikt: Hvilken argumentasjon ble brukt i media som del av diskusjonen om kriminalisering av sexkjøp? Problemstillingen min omhandler argumentasjonsbruken i media knyttet spesielt til argumenter fra lovens forarbeider, og gjør dermed dette til et relevant tema for en masteroppgave i rettsvitenskap. Så vidt jeg vet finnes det få undersøkelser av hvorvidt lovens formelle begrunnelser fremkommer som argumenter i mediadiskursen.

Hypotese 1 antar at opinionen var positivt innstilt til kriminalisering av sexkjøp. Denne hypotesen oppstod gjennom en grunnleggende antakelse om at flertallet rår i et demokrati. Den politiske situasjonen da sexkjøpsloven ble vedtatt var at en flertallsregjering med Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet hadde makten.¹⁵ I teorien kunne regjeringen vedtatt loven mot flertallets ønske. Hvis det viser seg at regjeringen vedtok loven mot flertallets ønske ville det i så fall bli enda mer spennende enn hvis hypotesen blir bekreftet og det viser seg at opinionen er positivt innstilt til kriminalisering av sexkjøp.

Hypotese 2, som omhandler menneskehandel som argument for kriminalisering av sexkjøp, oppstod etter at jeg gjennomgikk forarbeidene til loven. Menneskehandel ble i forarbeidene brukt som den primære grunnen for å innføre loven. Dermed er det også interessant å se i hvilken grad bruken av dette argumentet gjenspeilte seg i media.

15

http://www.regjeringen.no/nb/om_regjeringen/tidligere/oversikt/ministerier_regjeringer/nyere_tid/regjeringer/jens-stoltenbergs-andre-regjering.html?id=449424

I dette kapitlet har jeg tatt for meg tema og innledning, begrunnelse for valg av tema, samt avhandlingens retts sosiologiske plassering og lovens bakgrunn. I det følgende kapittel vil jeg se på metode og kilder. Mer spesifikt vil jeg ta for meg hvilken argumentasjon som anvendes i lovforarbeidene, samt hvilke valg og avgrensninger jeg har gjort med tanke på analysemetode, datakilder og koding.

2 Metode og kilder

2.1 Argumentasjon i lovforarbeidene

Med formelle begrunnelser for loven siktes det til formelle argumenter som ble brukt i forarbeidene til loven. Disse angir hvilke uttalte formål loven har.¹⁶ I forarbeidene nevnes det to konkrete argumenter. Argumentet som er nevnt oftest, og som går igjen i forarbeidene som en rød tråd, er argumentet om menneskehandel.¹⁷ Dette henger i stor grad sammen med sexkjøpslovens rolle som del av et mer omspennende lovarbeid knyttet til Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003), senere omdøpt til handlingsplan mot menneskehandel.¹⁸ I tillegg nevnes svekket rekruttering av nye kunder i forarbeidenes punkt 5.2.3: «*Et generelt forbud vil også kunne bidra til å svekke rekrutteringen av nye kunder, og dermed hindre at prostitusjonsmarkedet stadig øker*».¹⁹

Grunnene ovenfor er også nevnt av departementet i høringsnotatet til loven: «*Det er regjeringens målsetting at straffebudet vil bidra til å endre holdninger, redusere etterspørselen og dermed markedet for prostitusjon, og være med på å forhindre at kvinner og menn drives til prostitusjon eller utsettes for menneskehandel*».²⁰

¹⁶ Eckhoff (2001) s. 68

¹⁷ Ot.prp. nr. 48 (2007-2008) særlig s. 1, 4 og 7, nevnes også flere andre steder i dokumentet.

¹⁸ Justis- og politidepartementet. Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003-2005)

¹⁹ Ot.prp. nr. 48 (2007-2008) s. 8

²⁰ Justis- og politidepartementet (2007) s. 2 pkt. 2

Høringsskrivet ble sendt ut 4. juli 2007. Det er flere argumenter fra høringsinstansene som gjengis av departementet i forarbeidene og som kan anses som formelle begrunnelser for loven; Trøndelag statsadvokatembeter mener blant annet at kriminalisering av sexkjøp vil føre til en reduksjon av prostitusjonsomfanget gjennom holdningsendringer på sikt, reduksjon i etterspørsel, samt reduksjon av hallikvirksomhet som konsekvens av kriminalisering av sexkjøp.²¹ Rogaland politidistrikt nevner i tillegg «*organisert grenseoverskridende kriminalitet*» og en reduksjon av prostitusjonsmarkedet som argumenter for kriminalisering.²²

Det er med andre ord flere eksplisitte argumenter for loven. For å forenkle fremstillingen (og gjøre klassifiseringen enklere skjematisk sett) har jeg valgt å slå noen av de beslektede argumentene sammen i argumentgrupper. Det første argumentet kaller jeg *menneskehandelsargumentet*, som er argumentet om å redusere eller forhindre menneskehandel. Det andre argumentet er *kundeargumentet*. Det består av tre argumenter: 1) Svekke rekruttering av nye kunder, 2) holdningsendring hos kunder, og 3) redusere etterspørselen av sexkjøp. *Tilbudsargumentet* omhandler reduksjon på tilbudssiden. *Hallikargumentet* innebærer reduksjon av hallikvirksomhet. Det siste argumentet er *reduksjonsargumentet*. Dette argumentet omhandler en generell reduksjon av prostitusjonsmarkedet.

I kategorien **bruk av formelle begrunnelser for loven** i innholdsanalysen ser jeg på hvorvidt de analyserte tekstene har brukt formelle begrunnelser for loven som argument i diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. I tillegg fremkommer det hvilke av de fem forskjellige argumentsgruppene av formelle begrunnelser for loven som er brukt.

Det jeg har konsentrert meg om er å finne tilfellene der disse argumentene brukes aktivt i diskusjonen om kriminalisering. Det er imidlertid også interessant å fange opp passiv og

²¹ Ot.prp. nr. 48 (2007-2008) s. 5

²² Ot.prp. nr. 48 (2007-2008) s. 5

nøytral bruk av disse argumentene. Et eksempel på en slik passiv og nøytral bruk finner man i en artikkel publisert i Aftenposten den 10.04.2004. Her beskriver politiet sexmarkedet i Norge og hvordan de håndterer hallikvirksomhet og menneskehandel: «*Rene halliksaker kan vi dra opp når som helst, utfordringen er traffickingsakene [...]*».²³ Halliksaker og menneskehandel nevnes i teksten, men ikke som aktive argumenter i forbindelse med diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Jeg har dermed valgt å ta bruken av passive/nøytrale argumenter med som en egen kategori i analysen, heller enn å utelate dem fra oversikten.

I noen tilfeller nevnes for eksempel menneskehandelsargumentet som en begrunnelse for å kriminalisere, eksempelvis i en artikkel fra Dagsavisen 01.04.2007. Her beskriver en politimann sin personlige grunn for at han er for kriminalisering: «*Det er et paradoks at man innfører så mange tiltak, men ikke stiller til veggs de som sørger for at menneskehandel foregår, nemlig kundene [...]*».²⁴ Det er uproblematisk å definere dette som et aktivt argument. Men det blir annerledes når aktører bruker menneskehandelsargumentet omvendt, som et argument *mot* kriminalisering. Et eksempel på dette er en artikkel i Klassekampen fra 24.03.2007 som omhandler uenighet innad i SV omkring spørsmålet om kriminalisering.²⁵ I artikkelen argumenterer Kristin Halvorsen for at menneskehandel allerede er forbudt ved norsk lov, og at man heller bør benytte sosialpolitiske virkemidler i stedet for å kriminalisere sexkjøp. Et annet eksempel finner man i en artikkel i Dagsavisen fra 19.04.2007. Der uttaler Arne Johannesen fra Politiets Fellesforbund seg: «*[...] En av tilbakemeldingene jeg har fått fra mine svenske kollegaer er at kriminalisering av horekundene har ført til at prostitusjonen foregår mer i det skjulte. Dette kan bli en følge av et forbud også i Norge, og gjøre det langt vanskeligere for oss å få tatt bakmennene. De står for dagens verste menneskehandel, en moderne form for*

²³ Aftenposten Morgen 10.04.2004: «Unge, «vellykkede» menn opptatt av karriere kjøper sex fremfor å sjekke»

²⁴ Dagsavisen 01.04.2007: «Politiets hallikjegere vil forby sexkjøp»

²⁵ Klassekampen 24.03.2007: «Slåss om kriminalisering»

*slaveri og organisert kriminalitet. Disse personene kan bli betydelig mer vanskelig å gå tak i dersom vi ikke har kommunikasjon med de prostituerte.»*²⁶ Her anvendes menneskehandelsargumentet som et argument mot kriminalisering. Det vil være problematisk å inkludere disse forekomstene i samme kategori som argumenter som brukes for kriminalisering. Derfor har jeg opprettet en egen kategori for tilfeller hvor formelle begrunnelser for kriminalisering brukes som argument mot loven.

De forskjellige kategoriene for formelle begrunnelser er dermed delt opp i tre:

- 1) Bruk av formelle begrunnelser som argument *for* loven
- 2) Bruk av formelle begrunnelser som argument *mot* loven
- 3) Bruk av formelle begrunnelser *passivt/nøytralt*.

Disse kategoriene er ikke gjensidig utelukkende; det kan i en tekst altså samtidig forekomme argumenter i forskjellige kategorier, både for kriminalisering, mot kriminalisering, eller passive/nøytrale argumenter.

2.2 Datainnsamling

2.2.1 Avismaterialet – parametre som ble registrert

Dette avsnittet omhandler samtlige parametre som ble registrert for hver avistekst. Sammensetningen av de forskjellige parametre har jeg lagd for å belyse problemstillingen i avhandlingen.

Tekstene er sortert kronologisk og gitt et **tekstnummer** (fra 1-406). Dette er basert på **utgivelsesdato** for teksten, der de tidligst publiserte innenfor perioden kommer først. Dette er så fulgt av hvilken **avis** teksten er fra. Tekstene i utvalget er hentet fra Aftenposten, Dag

²⁶ Dagsavisen 19.04.2007: «Kan ikke prioritere jakt på horekunder»

og Tid, Dagbladet, Dagens Næringsliv, Dagsavisen, Klassekampen, Morgenbladet, Nationen, VG, og Vårt Land.²⁷ Deretter følger **tekstens tittel**.

Avistekstenes hovedtema angir hva hovedfokuset i teksten er. Dette gir en indikasjon på hva som har vært de viktigste temaene i diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Avistekstenes hovedtema henger ofte sammen med flere underliggende temaer i tekstene, og det har ikke alltid vært like lett å skille mellom disse.

Hver tekst har kun blitt gitt ett hovedtema. Det har vært tilfeller der tekster har flere konkurrerende temaer, og det har til tider vært vanskelig å klassifisere disse. Jeg har i slike tvilstilfeller sett på tekstens tittel for å bestemme hovedtemaet. Hvis det etter undersøkelse av tekstens tittel fremdeles forelå tvil, har jeg så fastsatt hovedtemaet etter min helhetlige oppfatning av teksten.

De forskjellige hovedgruppene jeg har delt stoffet inn i ble til etter to gjennomganger av materialet. Målet var å skape en inndeling som var nyansert og detaljert, samtidig som hver gruppe burde inneholde et visst antall tekster. Ved første gjennomgang foretok jeg en grovere inndeling, før jeg foretok en ny gjennomgang og delte opp hovedtemaene i disse gruppene: 1) Kvinnesak – tekster som hovedsaklig omhandler kamp for kvinners rettigheter, likestilling eller feminisme. 2) Hallikvirksomhet – tekster om hallikvirksomhet. 3) Holdninger omkring sexkjøp – tekster som hovedsaklig handler om holdningsskapende kampanjer og arbeid med holdninger blant ungdom og voksne. 4) Konsekvenser av kriminalisering i Norge – tekster som fokuserer på hvilke konsekvenser en eventuell kriminalisering vil medføre. 5) Generelt om kriminalisering av sexkjøp – de tekster som omhandler en rekke forskjellige aspekter omkring diskusjonen om kriminalisering uten å gå spesielt inn på ett av aspektene. 6) Kriminalisering av sexkjøp utenfor Norges grenser – tekster som har fokus på at kriminaliseringen av sexkjøp ikke kun skal gjelde innenfor

²⁷ Dette er de samme avisene som er kategorisert som «rikspresse» i ATEKST, se også pkt. 2.5 om datakilder og avgrensninger.

Norges grenser. 7) Legalisering av sexkjøp – tekster som tar for seg legalisering av sexkjøp, i motsetning til kriminalisering. 8) Menneskehandel – tekster som fokuserer på menneskehandel. 9) Politiets arbeid – tekster om politiets innsats mot sexkjøp. 10) Prostitusjon – generelle tekster om prostitusjon som tema. 11) Prostituertes situasjon – tekster som omhandler hvilke forhold prostituerte lever og jobber under. 13) Sexkjøpere – tekster som ser på norske sexkjøpere både i inn- og utland. 14) Synlig prostitusjon i Norge – for de tekster som fokuserer på synlig gateprostitusjon. 15) Uenigheter innad i regjeringspartier angående spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp – tekster om diskusjoner innad i AP og SV angående kriminalisering. 16) Virkninger av kriminalisering av sexkjøp i andre land – tekstene ser på hvordan virkningene av kriminalisering i andre land har vært, særlig i Sverige. 17) Diverse – tekster med forskjellige tema, som ikke passet inn i de andre gruppene.

Standpunkt til kriminalisering av sexkjøp (positiv-nøytral-blandet-negativ) angir tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp. Parameteret er sentralt for å beskrive hvordan medieopinionen stilte seg til diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp.

I enkelte tekster angis standpunktet eksplisitt, mens i andre tekster må standpunktet fortolkes ut fra innholdet. I noen tekster vil majoriteten av tekstens argumenter helle i en retning, mens noen argumenter går i motsatt retning. I disse tilfellene gis teksten et standpunkt basert på en helhetsvurdering av teksten. Jeg har kodet det slik at hver tekst gis kun ett standpunkt, og de er kodet med 0 eller 1 for hvert standpunkt. Tallet 1 angir at teksten innehar det respektive standpunkt.

Positivt standpunkt betyr at teksten tar et positivt standpunkt til kriminalisering av sexkjøp. En kronikk fra Ane Stø (Ottar) publisert i Klassekampen fra 14.05.2005 er et eksempel på en tekst som innehar et eksplisitt positivt standpunkt til kriminalisering.²⁸ Kronikken omhandler kvinnebevegelsens kamp mot pornografi og prostitusjon. At kronikken innehar

²⁸ Klassekampen 14.05.2005: «Kampen fortsetter!»

et positiv standpunkt til kriminalisering levnes det liten tvil om. Standpunktet til en lederartikkel i Dagsavisen fra 07.06.2006 må derimot fortolkes ut fra innholdet.²⁹ Denne teksten omhandler blant annet at LOs Gerd-Liv Valla og en rekke AP-politikere vil gå inn for kriminalisering av sexkjøp på Arbeiderpartiets neste landsmøte. Teksten inneholder både argumenter for og mot kriminalisering av sexkjøp. Tittelen «Ny strid om prostitusjon» sier i seg selv lite om hvilket standpunkt teksten har. Det avgjørende for å betegne tekstens standpunkt som positivt er at overvekten av argumentene i teksten er for å kriminalisere sexkjøp. Flertallet av de politiske aktørene som er nevnt i teksten stiller seg også positive til kriminalisering. Avslutningen på artikkelen levner riktignok noe tvil om tekstens egentlige standpunkt: «*Den svenske Riksdagen vedtok nylig å gjennomføre en omfattende evaluering av lovforbudet. Dersom erfaringene fra Sverige viser at det blir færre prostituerte og færre overgrep, må Norge vurdere å følge etter svenskene.*»³⁰ Her sier tekstforfatteren kun at Norge må vurdere å følge etter svenskene. Ut fra en helhetsvurdering kom jeg imidlertid frem til at teksten hørte til kategorien positivt standpunkt, selv om det nok kan argumenteres for at den kunne tilhørt en annen kategori, nemlig blandet standpunkt.

Negativt standpunkt betyr det motsatte av positivt standpunkt; teksten tar et negativt standpunkt til kriminalisering. *Nøytralt standpunkt* betyr at teksten ikke argumenterer for eller mot kriminalisering. Den tar dermed ikke standpunkt til selve spørsmålet om kriminalisering, men er allikevel relevant i diskusjonen for øvrig. Andre tekster som ikke er relevante i diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp er silt ut, noe jeg kommer tilbake til i pkt. 2.4 om datakilder og avgrensninger.

Blandet standpunkt er kategorien for de tilfellene der teksten argumenterer omtrent likt både for og mot kriminalisering. Dette vil ofte være tilfeller der teksten inneholder argumenter fra flere aktører som har motstridende syn på spørsmålet om kriminalisering. I

²⁹ Dagsavisen 07.06.2006: «Ny strid om prostitusjon»

³⁰ Dagsavisen 07.06.2006: «Ny strid om prostitusjon»

noen tilfeller forekommer det også tekster der det er umulig å tolke hvilket standpunkt teksten egentlig har. Jeg har valgt å inkludere disse tekstene under dette standpunktet.

Bruk av formelle begrunnelser for loven viser hvorvidt teksten har brukt noen av de formelle begrunnelsene for loven som argument. Først har jeg kodet 0 eller 1 (nei eller ja) for forekomst av formelle begrunnelser for loven i teksten. Tekster som har blitt kodet 0 her går videre til aktør-parameteret, som beskrives senere i kapitlet. Etter det er avklart at en tekst inneholder formelle begrunnelser for loven, fremkommer det hvilke av de fem forskjellige formelle begrunnelsene for loven som er brukt, henholdsvis menneskehandelsargumentet, kundeargumentet, tilbudsargumentet, hallikargumentet eller reduksjonsargumentet. Forekomst av hver spesifikke argumentsgruppe er kodet med 0 eller 1 (nei eller ja). Argumentgruppene sorteres dernest i tre forskjellige kategorier som nevnt i pkt. 2.1, henholdsvis argumenter for kriminalisering, argumenter mot kriminalisering, eller nøytrale argumenter. Hver av disse kategoriene angis ved å kode 0 eller 1 (nei eller ja) i skjemaet. Disse kategoriene er ikke gjensidig utelukkende; det kan altså i en tekst samtidig finnes argumenter fra forskjellige kategorier, både for kriminalisering, mot kriminalisering, og nøytrale argumenter.

Synlige aktører i tekstene er et parameter som kan bidra til å klargjøre hvordan forskjellige aktører stiller seg til spørsmålet om kriminalisering, og vise hvilke aktører som er aktive og har fått mulighet til å uttale seg i media. Jeg vil undersøke hvem som er hovedaktørene i tekstene. Aktøren er for eksempel den som har skrevet teksten hvis det er en kronikk, et intervjuobjekt, eller den som uttaler seg om spørsmål relatert til kriminalisering av sexkjøp i vanlige artikler eller reportasjer. Aktører som uttaler seg om spørsmål urelatert til diskusjonen om kriminalisering av sexkjøp er utelatt fra registreringen. Jeg har valgt å dele disse aktørene inn i forskjellige grupper, noe jeg vil utdype i neste avsnitt.

Hver tekst kan ha flere aktører. Dersom det er flere aktører fra samme gruppe i en tekst, telles de bare som en. Selv om hver tekst kan ha flere aktører, fremkommer det imidlertid ikke alltid en synlig aktør i hver tekst. Jeg vil utdype dette i selve analysen.

Ettersom det er mange forskjellige aktører, og fordi hver tekst kan ha flere aktører representert, har jeg sett det hensiktsmessig å registrere og telle forekomsten av hver enkelt aktør manuelt i regnearket. Jeg har delt aktørene inn i flere forskjellige grupper: 1) Politikere – bestående for det meste av stortingspolitikere fra flere partier; AP, SV, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre. 2) Lederartikler – representerer avisenes eget grunnsyn på saker. 3) Pro Sentret – nasjonalt kompetansesenter for prostitusjon.³¹ 4) Politiet – inkluderer alle nivå av politiet, fra politibetjenter som uttaler seg i enkeltsaker til politimestre som uttaler seg om høringsnotater. 5) Prostituerte – både nåværende og tidligere prostituerte inkluderes i denne gruppen. 6) Diverse forskere – en samlingskategori som består av en rekke forskjellige forskere. 7) Leserinnlegg, 8) Fafo – et uavhengig forskningsinstitutt som blant annet var med på å kartlegge det norske prostitusjonsmarkedet for Justis- og politidepartementet før vedtakelse av sexkjøpsloven.³² 9) PION – Prostituertes Interesseorganisasjon i Norge.³³ 10) LO – den største arbeidstakerorganisasjonen i Norge. 11) Ottar – en partipolitisk uavhengig kvinneorganisasjon.³⁴ 12) Sexkjøpere – både navngitte og anonyme sexkjøpere. 13) Krisesentersekretariatet – en organisasjon som jobber med å bekjempe vold mot kvinner.³⁵ 14) Jurister – består av diverse jurister, blant annet Ulf Stridbeck og Berit Schei som var med i arbeidsgruppen som leverte en rapport i 2004 om erfaringer med sexkjøp i Sverige og Nederland - henvist til i pkt. 1.3.³⁶ 15) Kvinnefronten – en radikal feministisk

³¹ <http://prosentret.no/om-oss/>

³² <http://www.faf.no/hist/>

³³ http://www.pion-norge.no/pion/om_pion.php

³⁴ <http://kvinnegruppa-ottar.no/index.php/om-ottar>

³⁵ <http://www.krisesenter.com/sekretariatet/sekretariatet.html>

³⁶ Berit Schei er med i denne kategorien på grunn av sitt medforfatterskap i nevnte rapport, selv om hun strengt tatt har legebakgrunn og ikke er jurist.

organisasjon.³⁷ 16) Reform – er et ressurscenter for menn som arbeider med menn og likestilling.³⁸ 17) Diverse. Sistnevnte gruppe er forskjellige aktører som ikke passer inn blant de andre gruppene, og som ikke er av spesiell interesse for avhandlingen. Kategorien består blant annet av en rekke enkeltpersoner som på egen hånd eller på initiativ fra sine respektive organisasjoner har skrevet kronikker eller uttalt seg i tekstene. Dette inkluderer en rekke filmskapere, akademikere, forfattere og andre skribenter.

Forskning/statistikk i tekstene viser hvorvidt forskning eller statistikk fra prostitusjonsområdet benyttes som argument i diskusjonen om kriminalisering. Tekster som har forekomst av forskning/statistikk har jeg kodet med 1, og tekster som ikke har forekomst av forskning/statistikk er kodet med 0.

Med forskning menes det henvisninger til rapporter fra Pro Sentret, Fafo eller andre forskere på prostitusjonsområdet eller nærliggende områder (for eksempel menneskehandel). I en kronikk av Lise Bjerkan og Guri Tyldum (Fafo) i Dagsavisen fra 29.07.2005 står det blant annet: «Adina Crauciunescu hevder i den omtalte oppgaven at lovendringen blant annet har gjort det svenske markedet mindre attraktivt for menneskehandlere og dermed ført til en reduksjon i menneskehandel i Sverige. Vi stiller oss imidlertid tvilende til hvorvidt den informasjonen Craciunescu har samlet inn kan underbygge disse påstandene.»³⁹

Statistikk inkluderer forskjellige kilder, blant annet meningsmålinger, politiets kriminalitetsstatistikk, eller tall fra FN angående omfang av prostitusjon på verdensbasis. Et eksempel på sistnevnte finner man i en kronikk i Dagbladet fra 20.04.2007 signert en rekke stortingsrepresentater fra Arbeiderpartiet: «I følge ILO blir hvert år 2,5 millioner nye kvinner og barn ofre for menneskehandel. De utnyttes som sex-slaver og handelsvarer av

³⁷ http://www.kvinnefronten.no/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=2

³⁸ <http://reform.no/om-reform/>

³⁹ Dagsavisen 29.07.2005: «Sexkjøp og menneskehandel»

*kriminelle bakmenn. Bare i Europa kommer det årlig 300 000 – 500 000 kvinner og barn inn på prostitusjonsmarkedet».*⁴⁰

Kriteriet er at det i teksten må foreligge en aktiv henvisning til forskning eller statistikk. En tekst som oppgir statistiske resultater uten kildehenvisning oppfyller ikke dette kriteriet. Et eksempel på dette finner man i en kronikk i Aftenposten fra 22.05.2006 signert Bjørg Tørresdal og Hans Olav Syversen (KrF): «*Samfunnet bør ikke sitte stille og se på at denne gruppen mennesker fornedres gjennom det som nå er blitt verdens hurtigst voksende kriminelle aktivitet: Internasjonal menneskehandel.*»⁴¹

Grunnen til at jeg ikke har delt opp forskning og statistikk i to forskjellige parametre er at det i mange tilfeller er vanskelig å skille mellom disse to uten at fremstillingen for øvrig blir kunstig.

Erfaringer fra andre land – spørsmålet er om erfaringer fra andre land som har hatt diskusjoner angående kriminalisering eller legalisering av sexkjøp brukes som argument i teksten. Som nasjon eksisterer ikke Norge i et vakuum, og en økende internasjonalisering gjør det interessant å sammenligne forholdene i Norge med forholdene i andre land. Det er naturlig å sammenligne norske forhold med forholdene i resten av Norden, og til en viss grad Europa eller resten av verden. Etersom Norge og Sverige på mange måter er knyttet sammen, er svenske forhold av særlig interesse. Sverige kriminaliserte sexkjøp i 1999, og det er forventet at når erfaringer fra andre land omtales vil det primært være henvisninger til svenske forhold i tekstene. I en artikkel i Dagsavisen beskriver den svenske politiførstebetjenten Thomas Ekman hvilke effekter kriminalisering av sexkjøp har hatt i Sverige, og beskriver Norge som «... *et fristed for menneskehandel og prostitusjon*».⁴² I Nederland ble sexkjøp legalisert i 2000, og erfaringer derfra brukes også i diskusjonen

⁴⁰ Dagbladet 20.04.2007: «Vi må kriminalisere»

⁴¹ Aftenposten 22.05.2006: «Kvinner er ingen salgsvare»

⁴² Dagsavisen 09.06.2006: «Norge er et fristed for menneskehandel»

omkring kriminalisering av sexkjøp.⁴³ I tillegg til land som har kriminalisert eller legalisert sexkjøp, kommer erfaringer fra land som utreder en eventuell kriminalisering av sexkjøp.

Tekster som har forekomst av erfaringer fra andre land har jeg kodet med 1. Tekster som ikke har forekomst av erfaringer fra andre land er kodet med 0.

Moralske argumenter – viser hvorvidt teksten bruker moralske argumenter i diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Som med de formelle argumenter for loven er de moralske argumenter også delt opp i tre kategorier; argumenter *for* eller *mot* kriminalisering, eller brukt som *nøytrale/passive* argument. «Oslo Ap hevder at gjennom et norsk forbud mot sexkjøp slår samfunnet fast at å kjøpe sex er uakseptabelt.» er et moralsk argument for kriminalisering, i en artikkel i Dagsavisen fra 06.06.2006.⁴⁴ Bruken av ordet «uakseptabelt» og betegnelsen at «samfunnet slår fast» mer enn antyder at det er et moralsk element med i argumentasjonen.

I en tekst i Aftenposten A-magasinet fra 11.04.2008 der den prostituerte «Eva» intervjues, kommer hun blant annet med dette moralske argumentet mot kriminalisering av sexkjøp: «Så hvorfor enda en lov? Dere vil kun høre: «Kyniske horekunder! Fæle overgripere! Stakkars ofre. Prostitusjon? Å, det er kriminalitet, halliker, undertrykkelse og narkotika, det.» Men uavhengige kvinner som meg, som inngår en kontrakt med en kunde, vi matcher ingen fordommer. Dere forstår oss ikke og plasserer meg i gruppen av ofre».⁴⁵ Her ser det ut til at «Eva» argumenter mot kriminalisering av sexkjøp basert på sin refleksjon omkring det hun ser på som grunner for å kriminalisere sexkjøp. Hun argumenterer for at disse grunnene ikke angår henne, og at hun som prostituert fremdeles burde ha frihet til å selge sex.

⁴³ Stridbeck m.fl. (2004)

⁴⁴ Dagsavisen 06.06.2006: «Ap på vei mot sexkjøp-forbud»

⁴⁵ Aftenposten A-magasinet 11.04.2008: «Evas to liv»

I en artikkel i Aftenposten fra 02.07.2006, som omhandler nordmenns sexkjøp på forretningsreiser, finner man et eksempel på et nøytralt argument: «*Leder for IKT Norge, Per Morten Hoff, er sjokkert over funnene i undersøkelsen. – Jeg synes dette er trist, både i forhold til sykdommer og, ikke minst, menneskesyn. Dette vil jeg ta opp internt. Vi må vurdere å lage noen vær varsom-punkter[...]*».⁴⁶ Argumentet her er moralsk og negativt ladet når det gjelder sexkjøp gjort av nordmenn i utlandet, men er nøytralt med hensyn til spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp.

En tekst som inneholder elementer fra alle de tre moralske argumentgruppene finner man i Aftenposten fra 06.07.2006. Teksten er en kombinasjon av artikkel og leserinnlegg (lesernes reaksjoner). «*Forbud fører til færre overgrep, som sexkjøp jo stort sett er*» er et argument som taler for kriminalisering; sexkjøp likestilles med overgrep som må straffes. «*Politiet har annet å gjøre enn å passe på om folk har sex. Dessverre må noen betale for et nummer, og det vil alltid være noen som vil selge seg*» er et argument som taler mot forbud; det argumenteres her for at kriminalisering er nytteløst og at samfunnets ressurser burde brukes på andre oppgaver. «*Kjøp og salg av sex er helt OK, bare det ikke skjer ute på gaten*» viser en nøytral eller passiv holdning til kriminalisering av sexkjøp; det taler verken for eller mot kriminalisering.⁴⁷ En alternativ tolkning av det siste argumentet kan være at argumentet er mot kriminalisering med forbehold; så lenge sexkjøp ikke foregår synlig på gaten.

Hver av disse argumentskategoriene (for/mot/nøytral) angis ved å kode 0 eller 1 (nei eller ja) i skjemaet. Disse kategoriene er ikke gjensidig utelukkende; det kan altså i en tekst samtidig finnes argumenter fra forskjellige kategorier, både for kriminalisering, mot kriminalisering, og nøytrale argumenter.

⁴⁶ Aftenposten 02.07.2006: «Godtar sexkjøp på forretningsreise»

⁴⁷ Aftenposten 06.07.2006: «Liten støtte til bordeller»

2.2.2 Koding

For å analysere de innhentede data på en praktisk måte har jeg valgt å benytte meg av et egenkomponert Excel-ark, der parametrene blir lagt inn og tekstene kodet. For hver tekst er det 38 felt med informasjon som fylles inn.

Tekstene er sortert kronologisk og gitt et nummer basert på dato, der de eldste treff kommer først. Dette er så fulgt av hvilken avis teksten er fra, publiseringsdato, samt tittel på teksten. Dette er fulgt av type tekst, og hovedtema. Forekomst av forskjellige hovedtema og aktør/perspektiv sorteres og telles i sine respektive kategorier.

Forekomst for resten av parametrene telles systematisk ved å benytte et ja/nei-system i regnearket. 0 angir nei, mens 1 angir ja. Dette gjelder for følgende parametre; 1) Hvorvidt forskning/statistikk er benyttet, 2) hvorvidt erfaringer fra andre land brukes, 3) hvorvidt moralske argumenter benyttes, og 4) hvorvidt formelle begrunnelser for loven benyttes. Formelle begrunnelser for loven og moralske argumenter er delt opp i tre kategorier som nevnt i pkt. 2.1; for eller mot kriminalisering, samt nøytrale argument. De formelle begrunnelser for loven er i tillegg delt inn i forskjellige argumentgrupper som nevnt i pkt. 2.1; nemlig *menneskehandelsargumentet* om å redusere eller forhindre menneskehandel, *kundeargumentet* om å svekke rekruttering av nye kunder samt holdningsendring hos kunder og reduksjon av sexkjøpsetterspørsel. I tillegg kommer *tilbudsargumentet* som omhandler reduksjon på tilbudssiden, *hallikargumentet* om reduksjon av hallikvirksomhet, samt *reduksjonsargumentet* som henviser til en generell reduksjon av prostitusjonsmarkedet.

Standpunkt til kriminalisering av sexkjøp er angitt ved en spesifikk kolonne for hvert enkelt type standpunkt; enten positiv, nøytral, blandet, eller negativ. Et 1-tall indikerer hvilket standpunkt teksten tilhører. På denne måten er det enkelt både å telle forekomst, samt å foreta analyser innenfor hver standpunktsguppe. Jeg vil se nærmere på de forskjellige parametre i lys av krav til validitet og realibilitet i pkt. 2.4.

2.3 Valg av analysemetode

Innholdsanalyse er en teknikk der man deler data inn i kategorier for så å finne sammenhenger mellom kategoriene.⁴⁸ Kategoriene må være relevante for datagrunnlaget, og omvendt. I tillegg må kategoriene være begrepsmessig fornuftige; de må være meningsfulle for forskeren og leseren.⁴⁹ De forskjellige kategorier (parametre) som jeg har delt innholdet av avistekstene inn i gikk jeg gjennom i pkt. 2.2.

Jewkes (2011) argumenterer for at innholdsanalyse er særlig egnet for studenter som med begrensede ressurser ønsker å undersøke mediatekster. Dette er grunnet lave kostnader, god tilgang på kilder, og at innholdsanalyse er en relativt lett analysemetode.⁵⁰ Jeg vil nå gå over til å se på noen metodiske spørsmål knyttet til innholdsanalysen.

2.4 Validitet og reliabilitet

Undersøkelsen baserer seg som nevnt tidligere på en empirisk innholdsanalyse av tekster fra riksaviser med treff på ordet sexkjøp* over en femårsperiode før lovens ikrafttredelse.

Det er ifølge Jacobsen (2011) generelt sett to krav knyttet til empiri: Empirien må være gyldig og relevant (valid), samt pålitelig og troverdig (reliabel).⁵¹ Validitet innebærer at man på et nøyaktig vis måler det teoretiske fenomenet man prøver å måle. Kort sagt søker jeg å oppnå høy validitet ved en grundig gjennomgang av parametrenes innhold og kodingen av disse. Det er særlig kriteriene for kodingen av tekstene som må være klar. Jo flere kriterier og steg det er i kodingsprosessen, desto grundigere må de forklares for

⁴⁸ Jacobsen (2011) kap. 10

⁴⁹ Jacobsen (2011) s. 193

⁵⁰ Jewkes (2011) kap. 10

⁵¹ Jacobsen (2011) kap. 1.3

leseren. Det må også være opplagt for leseren at parametrene er relevante for emnet som undersøkes.

Reliabilitet betyr at man skal kunne stole på resultatene fra undersøkelsen. Idealet er at en annen forsker/student vil få de samme resultater hvis han/hun benyttet samme undersøkelsesopplegg.⁵² Den deduktive tilnærmingen jeg har valgt til parametre og kodingen vil forhåpentligvis være med på å sikre en viss avstand og repliserbarhet ved andres bruk av samme teoretiske grunnlag. Avstand til materialet er noe som ofte kjennetegner juridisk teori, og parametrene som anvendes i innholdsanalysen er utformet på en måte som gjør at det ikke skal være stort slingringsmonn for alternative tolkninger av dem. Målet mitt har hele tiden vært å ha en avstand til stoffet, selv om det ikke kan utelukkes at forutinntatthet vil forekomme. I tillegg er det elementer av fortolkning involvert i flere av parametrene i analysen, og jeg må anerkjenne at det er en mulighet at dersom en annen gjorde samme undersøkelse vil personen ikke nødvendigvis få de samme resultater. Selv om replikasjon ikke er hundre prosent mulig, så burde analysen være transparent nok til at en utenforstående kan forstå hvordan jeg har tenkt og utformet de forskjellige trinn av analysen.

Jeg vil nå gå over til å se på kodingen av parametrene i lys av kravene til validitet og reliabilitet. Kriteriene for kodingen av de forskjellige parametrene i analysen varierer, som jeg nettopp var innom i pkt. 2.2.2. I noen av parametre foreligger det kriterier som er enklere å forholde seg til enn andre. Parametrene om **forskning/statistikk i tekstene** og **erfaringer fra andre land** består kun av ja/nei-kategorier. Det konstateres altså bare om kriteriene for det respektive parameteret foreligger. Dette legger til rette for en høy grad av reliabilitet. Parametrene **bruk av formelle begrunnelser for loven** og **moralske argumenter** har et ekstra trinn: I tillegg til en ja/nei-kategori for hvert parameter må hvert parameter klassifiseres etter type (for/mot kriminalisering, eller nøytralt). Det er altså et ekstra trinn i klassifiseringen som potensielt sett kan utgjøre en feilkilde.

⁵² Jacobsen (2011) s. 20

Parameteret **avistekstenes hovedtema** går ut på å plassere hvert enkelt hovedtema innenfor ett av sytten temaer, som nevnt i pkt. 2.2.1. I dette parameteret er det et element av fortolkning involvert, og dette kan til en viss grad gå ut over reliabiliteten. Samtidig føler jeg meg rimelig sikker på at de forskjellige temaene innenfor parameteret er kategorisert på en måte som gjør at resultatet er troverdig.

Synlige aktører i tekstene er basert på hvilke aktører som har uttalt seg i media, og er som forrige parameter også delt opp i sytten grupper. Med aktører sikter jeg til forskjellige grupper eller enkeltpersoner som deltar i diskusjonen og uttaler seg i media. Dette kan være politikere, interessegrupper, forskere og lignende. En fullstendig oversikt over aktørene som det refereres til finnes i pkt. 2.2.1. Det er kun de som har vært hovedaktører i hver tekst som er registrert. Hvis det var flere aktører fra samme gruppe, er de kun talt som én aktør. Jeg har dermed ikke registrert hver eneste aktør som har uttalt seg i media. Fordelen ved dette er at parameteret måler de viktigste og mest synlige aktører i tekstene. Samtidig kan det anses å være en ulempe at denne registreringen ikke inkluderer absolutt alle som har uttalt seg. Det kunne vært interessant å ha med en full oversikt over alle som har uttalt seg i tekstene i tillegg til hovedaktører, men jeg vurderer det ikke som relevant i denne analysen.

Det har vært krevende å telle forekomsten av de forskjellige aktører, sammenlignet med andre parametre. Dette er fordi det har vært veldig mange forskjellige aktører som har uttalt seg i få saker, og dermed har det vært vanskelig å skille disse fra hverandre og behandle dem på en annen måte enn å skape en stor diverse-kategori for dem. Noe annet ville blitt svært uoversiktlig, og sytten grupper av aktører virket som mer enn nok. Det kan ikke utelukkes at det i større grad her enn innenfor de andre parametre kan ha forekommet enkelte tellefeil i registreringsprosessen – for eksempel at noen aktører har blitt registrert to ganger i samme tekst. For å redusere dette som en potensiell feilkilde har jeg vært nødt til å gå gjennom materialet flere ganger.

Standpunkt til kriminalisering av sexkjøp er delt opp i fire forskjellige gjensidig utelukkende standpunkt; positivt, negativt, nøytralt, og blandet. Klassifiseringen har i høy grad krevd tolkning av tekstene. Dette kan potensielt sett være et problem. Min tolkning av tekstene vil kunne påvirke resultatene av undersøkelsen. Dette gjelder særlig tekster med blandet standpunkt. Hvor går grensen mellom det å ha et standpunkt i en bestemt retning, sammenlignet med å klassifisere et standpunkt som blandet? Overgangen mellom de forskjellige kategorier innenfor parameteret er til en viss grad flytende. Hvilket standpunkt teksten klassifiseres som kan fremkomme eksplisitt eller gjennom tolkning av vagere utsagn. I tekster der det ikke fremkommer eksplisitte standpunkt må det foretas en helhetsvurdering av teksten. Ofte kan tekstens tittel være til hjelp, men ikke alltid. I tekster det har vært umulig å fastslå standpunkt har jeg klassifisert dem som blandet.⁵³

Parameteret **moralske argumenter** er spesielt utsatt for forutinntatthet fra min side. Selve parameteret er basert på en klassifisering av hva som utgjør moralsk argumentasjon eller ikke. Dette avhenger nødvendigvis i stor grad på min tolkning av hva som utgjør moralsk argumentasjon. Selv om jeg i pkt. 2.2.1 har gitt eksempler fra tekster på hva som utgjør moralsk argumentasjon, så eksisterer det en rekke andre moralske argumenter i tekstene. Det er med andre ord tvil om resultatene innenfor dette parameteret automatisk ville repliseres av en forsker ved bruk av samme teoretiske grunnlag. Dette parameteret har dermed et potensielt reliabilitetsproblem.

Parameteret **formelle begrunnelser for loven** er derimot klart definert og enklere å påvise forekomst av. De eneste argumentsgruppene innenfor dette parameteret som noen ganger er vanskelig å skille mellom er menneskehandelsargumentet og hallikargumentet. Grunnen for dette er at noen tekster bruker ordet «bakmann» tvetydig. Ordet «bakmann» kan enten henviser til en som er menneskehandler, hallik, eller begge deler. Det fremkommer som oftest av sammenhengen hva ordet «bakmann» henviser til, men det eksisterer noen tvilstilfeller.

⁵³ Det har heldigvis vært få tekster der det er umulig å fastslå standpunkt.

2.5 Datakilde og avgrensninger

Datakilde for innholdsanalysen er søk i riksaviser gjennom ATEKST på søkeordet sexkjøp* i perioden 1. januar 2004 til 1. januar 2009.⁵⁴ ATEKST er en tjeneste fra medieovervåkningsselskapet Retriever, som eies av norske NTB og svenske TT.⁵⁵ Gjennom UiOs VPN-tilgang har jeg fått tilgang til ATEKSTs database. Begrunnelsen for valget av ordet sexkjøp* som søkeord følger av problemstillingen.

Debatten i media om sexkjøpsloven har foregått på flere nivå, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Den har i stor grad omhandlet prostitusjon som et storbyfenomen, og særlig som et Oslo-fenomen. Jeg har lagt til grunn at diskusjonen på riksnivå er representativ for diskusjonen ellers i samfunnet, særlig fordi den største lokal/regionalavisen i Oslo er Aftenposten.⁵⁶ Som datagrunnlag har jeg anvendt kategorien «skriftlig rikspress» fra ATEKST som favner de største og noen mindre riksdekkende aviser.⁵⁷

Grunnen for avgrensning av tidsrom fem år før loven trådte i kraft er todelt; for det første var det på mesteparten av nittitallet ikke aktuelt med kriminalisering av sexkjøp, og dermed er det begrenset materiale å finne om problemstillingen fra det tidsrommet.⁵⁸ For det andre har diskusjonen i media vært relativt enhetlig i begrepsbruken i perioden 2004 til 2009 sammenlignet med diskusjonene på åtti- og nittitallet. Etter at begrepet «sexkjøp» ble satt på dagsorden i media på slutten av nittitallet ble det vanlig å bruke dette begrepet i diskusjoner omkring kriminalisering av sexkjøp.

⁵⁴ Søk på ordet sexkjøp* vil fange opp alle former der ordet sexkjøp er brukt, eksempelvis sexkjøp, sexkjøpslov, sexkjøpforbud, sexkjøperen

⁵⁵ <http://www.retriever-info.com/no/om-oss/>

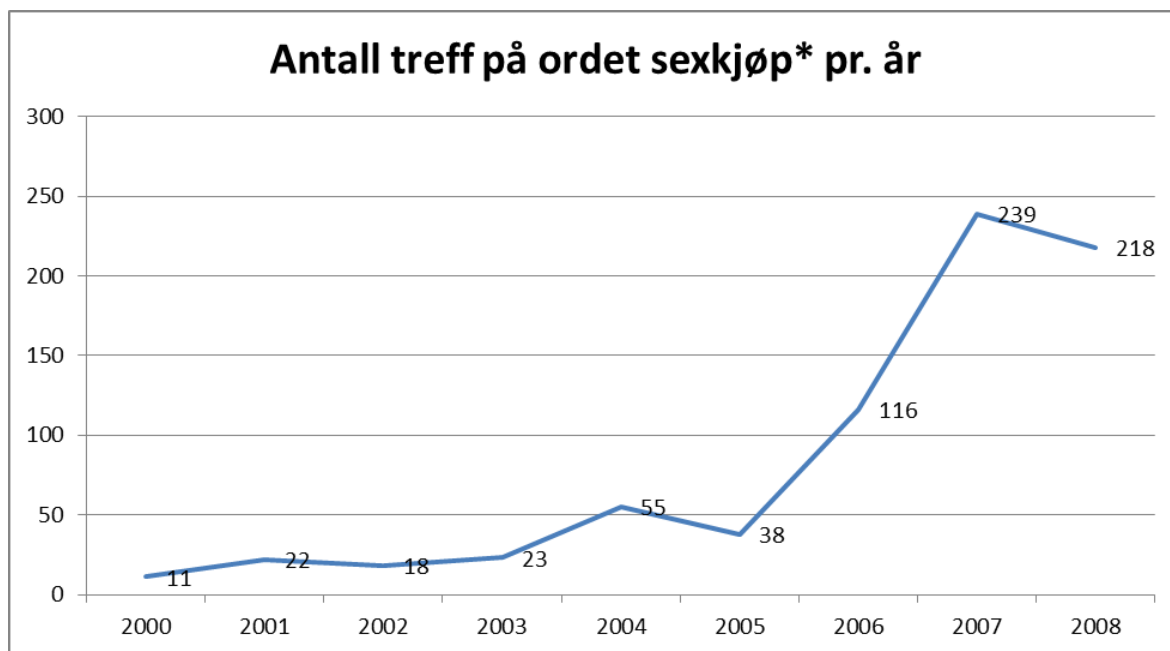
⁵⁶ I tillegg er Aftenposten også den største enkeltkilden for data til analysen

⁵⁷ Kategorien består av Aftenposten, Dag og Tid, Dagbladet, Dagens Næringsliv, Dagsavisen, Klassekampen, Morgenbladet, Nationen, VG, samt Vårt Land

⁵⁸ Det var diskusjoner i media omkring prostitusjon på nittitallet, men ikke om kriminalisering i stor grad.

For å illustrere antall tekster med ordet sexkjøp* pr år har jeg opprettet Figur 1 med grunnlag i tall fra ATEKST. Figuren viser en oversikt over antall treff på søkeordet sexkjøp* i perioden 01.01.2000 til 01.01.2009 (740 treff). Perioden figuren viser til er lengre enn undersøkelsesperioden. Dette er for å synliggjøre økningen av søkeordet sexkjøp* før og i undersøkelsesperioden. Figuren viser en lav til moderat forekomst av søkeordet frem til 2004. Fra 2004 er forekomsten høyere, og den øker ytterligere fra 2006 og utover.

Figur 1: Antall treff i riksdekkende aviser på ordet sexkjøp* pr. år, antall. (N=740).

Det opprinnelige utvalget var på 666 tekster, men 260 (39%) av tekstene ble silt ut i løpet av analyseprosessen. For å gjennomføre en meningsfylt analyse har det vært nødvendig å anvende strenge forhåndsbestemte kriterier ved gjennomgang av tekstene. Grunnene til utsiling på nesten 40% av tekstene var flere. Formålet med analysen er å analysere meningsbærende tekster. Ved bruk av ATEKST forekom det tekster som i utgangspunktet omhandler diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp, men som var så korte at de ikke inneholdt informasjon som bidro til å belyse avhandlingens problemstilling. Slike

korte notiser, under 200 ord, kunne skapt målingsproblemer dersom de ble inkludert i analysen. Et eksempel på en slik utsilt tekst er en notis i Aftenposten fra 24.12.2008 som kun består av tre setninger om den kommende bøteleggingspraksis for sexkjøp etter lovens vedtakelse.⁵⁹ Halvparten av utsilingen foretatt er på grunn av kriteriet om en viss lengde på teksten (129).

Det forekom også tekster som hadde lite relevant innhold til diskusjonen omkring kriminalisering (99). Disse ble også silt ut. Et eksempel på en slik tekst er en artikkel i Aftenposten fra 14.10.2004. Artikkelen omhandlet en sexrelatert regnskapsskandale i en svensk fagforening, der ledelsen blant annet betalte for besøk i sexklubber med fagforeningens penger. Sexkjøp ble nevnt i artikkelen fordi sex var noe som de involverte måtte betale for selv, mens alkohol og kjøp av sexleketøy ble dekket av fagforeningen.⁶⁰ Et annet eksempel er en artikkel i Klassekampen fra 23.10.2004. Artikkelen omhandler tildelinger fra Fritt Ord, og hvorvidt søkerlistene til Fritt Ord burde offentliggjøres eller ikke.⁶¹ Grunnen til at denne teksten kom med i søket var fordi en konferanse i regi av «Gitte» - en profilert prostituert som er aktiv i «Nettverk mot kriminalisering av sexkjøp» - hadde blitt tildelt penger fra Fritt Ord.

Duplikater er også en gruppe tekster som siles ut. Duplikater er identiske tekster som forekommer flere ganger i søkematerialet. Grunnen til at disse duplikatene oppstår har nok sammenheng med hvordan ATEKST registrerer tekstene fra aviser. Det forekommer også tilfeller der avisen har publisert en tekst om kriminalisering av sexkjøp (som jeg har registrert på vanlig måte), og i tillegg har avisen hatt en annen tekst som er en liten notis som henviser til førstnevnte tekst. Notisen ser tilsynelatende ut som en egen tekst i ATEKST, men er et duplikat som må siles ut.

⁵⁹ Aftenposten 24.12.2008: «9000 KR I BOT FOR SEXKJØP»

⁶⁰ Aftenposten 14.10.2004: «Svensk fagforeningsstyre går av – Festet på sexklubber for medlemskontingenten»

⁶¹ Klassekampen 23.10.2004: «Fritt Ord skjuler søkere»

Ifølge Jacobsen (2011) vil et utvalg på mellom 400 og 600 enheter generelt sett sikre både presisjon og behandling av informasjon på en god måte.⁶² Han nevner også at et utvalg ikke bør være mindre enn 100 enheter, og helst ikke overstige 1200-1500 enheter. Datagrunnlaget for analysen består av 406 tekster. Med utgangspunkt i Jacobsens klassifisering er dette et tilfredstillende antall tekster.

Lengden på tekstene i det endelige datagrunnlaget har variert fra 200-5000 ord. Av disse tekstene var det 245 artikler, reportasjer og intervjuer, mens 161 bestod av kronikker, leserinnlegg og lederartikler.

I dette kapitlet har jeg gjennomgått argumentasjonen som anvendes i lovforarbeidene, samt hvilke valg og avgrensninger jeg har gjort med hensyn til analysen, utformingen av analysens parametre og kodingen av datamaterialet. I tillegg har jeg tatt et kritisk blikk på datamaterialets validitet og reliabilitet. Jeg vil i det følgende gå over til selve analysen av avistekstene.

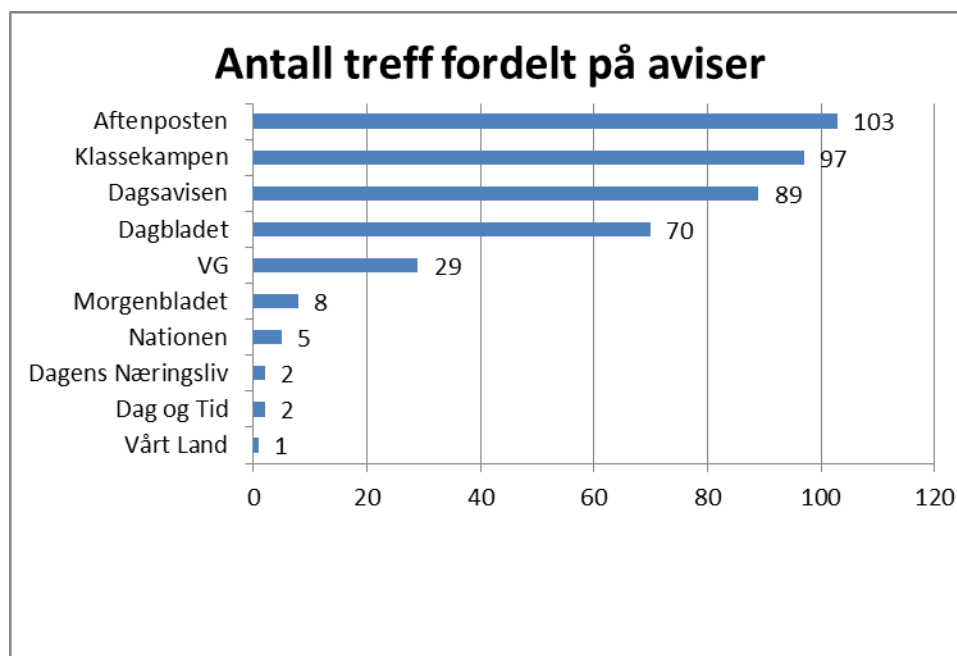
3 Analyse av avistekster

I dette kapitlet vil jeg analysere avistekstene i lys av de ulike parametre og hvilke funn de leder til. De enkelte parametre jeg vil gjennomgå er: 1) Mediedekning fordelt på aviser, 2) avisteksternes hovedtema, 3) avisteksternes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp, 4) synlige aktører i avistekstene 5) avistekster som viser til forskning/statistikk, 6) avistekster som viser til erfaringer fra andre land, 7) avistekster som inneholder moralsk argumentasjon, og 8) avistekster som inneholder formelle begrunnelser for loven. Jeg vil i tillegg drøfte begrunnelser for de ulike funn. Først vil jeg se på mediedekningen er fordelt på aviser.

⁶² Jacobsen (2011) s. 291

3.1 Mediedekning fordelt på aviser

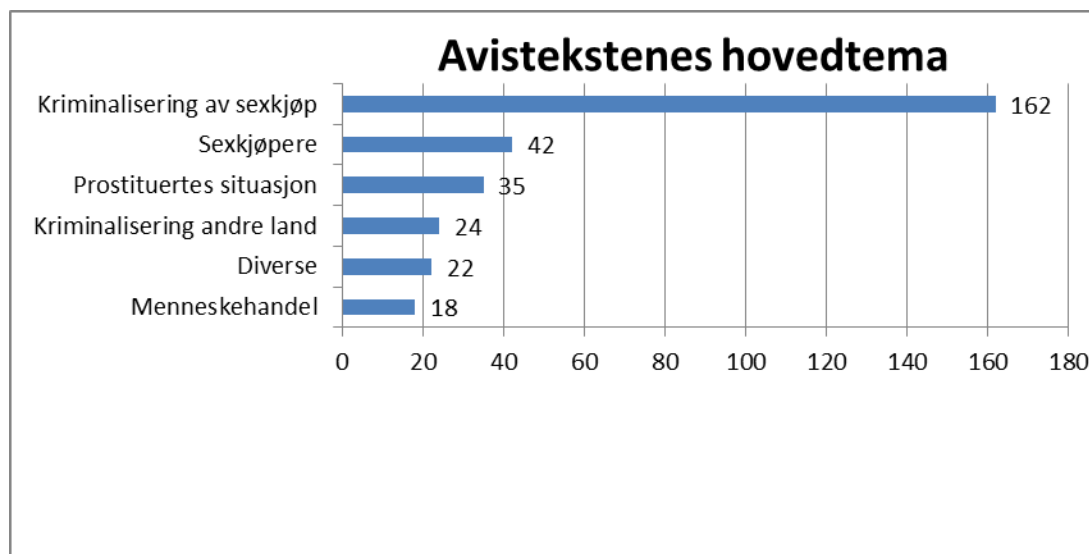
Figur 2: Avismaterialets fordeling på de riksdekkende avisene, antall. (N=406).

Som figuren viser er avisene med klart størst dekning av diskusjonen om kriminalisering av sexkjøp Aftenposten (103), Klassekampen (97), Dagsavisen (89) og Dagbladet (70). Man kunne anta at VG, som en av landets to største riksdekkende aviser, ville hatt en større dekning av diskusjonen omkring kriminalisering. Det er to grunner til at det ikke er flere tekster fra VG i datamaterialet. Hovedgrunnen er at VGs dekning av diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp var marginal frem til 2008. Antakeligvis skyldes det redaksjonelle vurderinger. Disse virket å ha endret seg rundt sommeren 2008. Da publiserte VG en artikkelserie som satte fokus på diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Den økte dekningen av VG i 2008 utgjorde over halvparten av VGs tekster i undersøkelsen (16 av 29). Den andre, og underordnede grunnen er VGs tekstformat. En del av tekstene i VG er korte og tabloide notiser, som ikke tilfredsstiller kriteriene for å inkluderes i datagrunnlaget for denne undersøkelsen. Dermed ble mange av tekstene fra VG silt ut innledningsvis grunnet undersøkelsens utsilingskriterier.

3.2 Avisteksternes hovedtema

Figur 3: De seks høyeste forekomster av avisteksternes hovedtema fordelt i grupper, antall. (N=303).

Forekomsten av de forskjellige temaene ble påvist ved å sortere og telle hver enkelt av dem. Det gjennomgående hovedtemaet i tekstene var med stor margin kriminalisering av sexkjøp (162). Mange aspekter ved sexkjøp ble nevnt innenfor denne gruppen, men selve kjernes spørsmålet om kriminalisering forble hovedfokus i disse tekstene. Sexkjøperes (42) og prostituertes situasjon (35) var også mye omtalt. I tillegg til å ta for seg ulike syn på sexkjøpere og deres oppførsel i inn- og utland omhandlet mange av tekstene om sexkjøpere offentlige holdningskampanjer rettet mot dem. Tekstene om prostituertes situasjon tok for seg hvordan det var å være prostituert før loven ble innført, men også hvordan de prostituerte så for seg at det kom til å bli dersom sexkjøp ble kriminalisert. Virkningene av kriminalisering/legalisering av sexkjøp i andre land enn Norge fikk også en del oppmerksomhet (24). Mange av disse tekstene omhandler de svenske erfaringer med kriminalisering av sexkjøp.

Kategorien diverse (22) inneholder en rekke forskjellige temaer; fra tvangsekteskap, ruspolitikk og blodgivning til taler i anledning 1. mai-feiring og 8. mars-tog. Menneskehandel er hovedtemaet med sjettestørste forekomst (18). Jeg hadde på forhånd en

forventning om at det skulle være en større forekomst av menneskehandel som hovedtema. Men som jeg vil komme tilbake til senere, blir menneskehandel ofte nevnt som argument i diskusjonen omkring kriminalisering.

I tillegg er det også andre hovedtema i tekstene; prostitusjon (16), synlig prostitusjon i Oslo (15), kriminalisering av sexkjøp også utenfor Norges grenser (14), konsekvenser av kriminalisering i Norge (12), politiets arbeid med prostitusjon (11), holdninger til sexkjøp (10), feminisme (9), uenighet innad i regjeringspartier angående spørsmål om kriminalisering (9), hallikvirksomhet (4), og legalisering av sexkjøp (3).

3.3 Avistekstenes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp

Formålet med å se på standpunkt til sexkjøp er å danne seg et bilde av hvordan avistekstene stilte seg til diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Forekomsten av standpunkt i prosent er her regnet ut basert på det totale utvalget.

Tabell 1: Avismaterialets fordeling med hensyn til standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Antall	Prosent
Positivt	116	28,6 %
Nøytralt	105	25,9 %
Blandet	84	20,7 %
Negativt	101	24,9 %
Sum	406	100,1 %

Fordelingen er rimelig jevn blant de forskjellige standpunkt. Tekster med nøytrale og blandede standpunkt kan ikke sies å innta et definitivt standpunkt til spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp. Til sammen utgjør disse to gruppene 46,6% av det totale antall tekster. Standpunktet med størst oppslutning er det positive standpunktet til kriminalisering. Det mest interessante er å sammenligne forekomsten av ytterpunktene; de positive og negative standpunkt. En overvekt av tekster med standpunkt i en av retningene kan indikere hvorvidt opinionen er for eller mot kriminalisering av sexkjøp. Hvis man

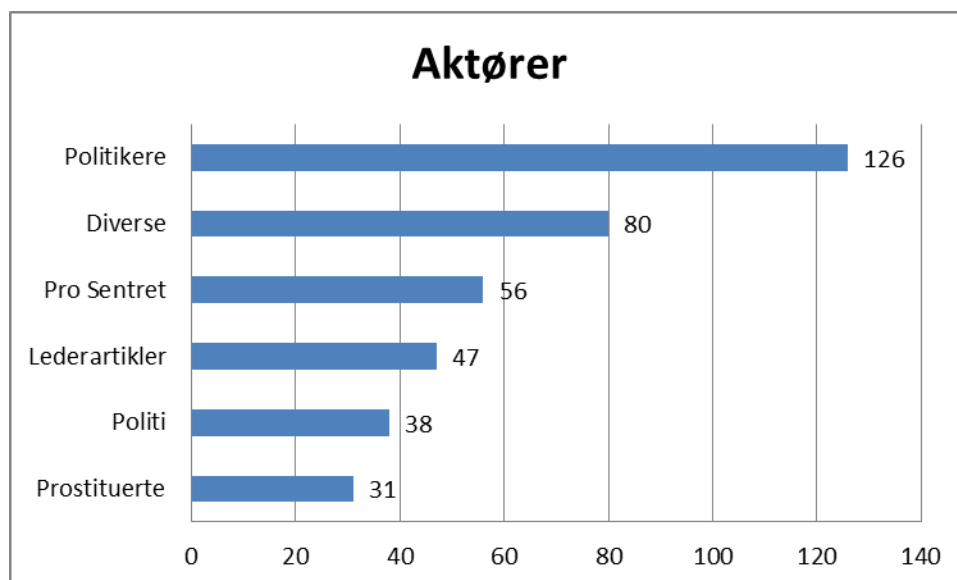
sammenligner positive og negative standpunkt ser man at tekster med positivt standpunkt fremkommer noe oftere enn de negative (28,6% mot 24,9%, en forskjell på 3,7 prosentpoeng). Blant tekstene er det altså en liten overvekt i favør for kriminalisering av sexkjøp. Hypotese 1 går ut på at medieopinionen i perioden var positiv til kriminalisering av sexkjøp.⁶³ Dette funnet ser isolert sett ut til å støtte denne hypotesen. Det er imidlertid to problemer knyttet til å dra slutninger basert på dette funnet. Det første er at de nøytrale og blandede standpunkt er såpass store, og det andre er at den tallmessige differansen mellom de positive og negative standpunkt er såpass liten.

Parameteret om standpunkt til kriminalisering av sexkjøp vil også være en del av analysene av de resterende parametre. Jeg vil blant annet se på hvilke aktører som representerer de forskjellige standpunktene, hvilke standpunkt som viser til forskning/statistikk og erfaringer fra andre land, samt bruk av formelle begrunnelser for loven som argumenter og moralsk argumentasjon.

⁶³ Jf. pkt. 1.1.

3.4 Synlige aktører i avistekstene

Figur 4: Forekomst av de seks mest synlige aktører i tekstene, antall. (N=378)

Dette parameteret viser hvem som var aktive i avistekstene. Det fremkommer synlige aktører i 392 av de 406 tekstene i undersøkelsen, og i en og samme tekst kan flere aktører være representert samtidig. Totalt var det en forekomst på 499 aktører i tekstene. Her er det imidlertid ikke snakk om 499 unike aktører, men antall treff på synlige aktører i tekstene.

Deltakelsen av forskjellige samfunnsgrupper er ifølge norske medieforskere systematisk skjevt representert i media.⁶⁴ Primært er det ressurssterke aktører som kommer til; politikere, byråkrater fra offentlige organisasjoner, og private interesseorganisasjoner går igjen blant de gruppene som uttaler seg hyppigst i media.⁶⁵ Dette har i stor grad vist seg å være tilfellet også i utvalget jeg har undersøkt.

Den største gruppen aktører i denne undersøkelsen er politikere (126). Denne gruppen består hovedsaklig av stortingspolitikere. De fleste har partitilhørighet i AP/AUF (75), men

⁶⁴ Aalberg og Elvestad (2012) s. 90

⁶⁵ Aalberg og Elvestad (2012) s. 90

også andre partier er representert: SV (18), Høyre (9), Venstre/Unge Venstre (8), KrF/Kristelig Folkepartis Ungdom (6), FrP (6), Rødt (2) og Senterpartiet (2). Det er ikke overraskende at AP/AUF (75) er den klart mest representerte enkeltaktøren i utvalget. AP var det største partiet i Norge i undersøkelsesperioden, og satt i regjeringsposisjon mesteparten av tiden. I tillegg var det AP som fremmet lovforslaget om kriminalisering av sexkjøp. Andre aktørers forekomst er; Pro Sentret (56), avisenes lederartikler (47), politiet (38), prostituerte (31), diverse forskere (19), leserinnlegg (15), Fafo (15), PION (11), LO (10), Ottar (10), jurister (13), sexkjøpere (7), Krisesentersekretariatet (7), Kvinnefronten (7), Reform (7) og diverse andre aktører (80). Selv om det er en stor forekomst av diverse andre aktører, består denne gruppen av såpass mange ulike aktører med lav forekomst pr. aktør at det er vanskelig å si noe om denne gruppen som en enhet. Avisenes lederartikler er også forskjellige; ikke bare i deres politiske dimensjon og deres standpunkt til kriminalisering av sexkjøp, men også fordi avisenes syn på kriminalisering av sexkjøp ikke forble konstant gjennom hele undersøkelsesperioden. Et eksempel på dette finner man i Dagbladet fra 20.04.2007, der lederartikkelen forteller at avisen har skiftet synspunkt fra å være mot kriminalisering av sexkjøp til å være for: *«Dagbladet har tidligere vært motstandere av et lovforbud i tråd med avisas liberale grunnsyn. Vi har ment at prostitusjon må bekjempes gjennom sosiale tiltak og opplysning. Men slik utviklingen har vært de siste åra, trengs det nye virkemidler og tiltak. [...] Derfor støtter Dagbladet et forbud mot kjøp av sex. [...]»*.⁶⁶ Avisenes lederartikler er godt representert i undersøkelsen som aktør i diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Lederartiklenes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp varierer fra avis til avis og over tid.

Det er interessant å legge merke til at prostituerte (31), Pro Sentret (56) og andre interesseorganisasjoner for prostituerte er langt mer involvert i avisdiskusjonen enn sexkjøpere (7). Sexkjøpere er i svært liten grad representert som aktør i tekstene, både som enkeltaktør og sammenlignet med prostituerte. Tatt i betraktning at sexkjøpere på dette tidspunktet var en gruppe i ferd med å bli kriminalisert, er dette påfallende. Det står også i

⁶⁶ Dagbladet 20.04.2007: «Forbud mot sexkjøp»

motsetning til den relativt høye forekomsten av sexkjøpere som hovedtema i pkt. 3.1.2. Hvis man ser bort fra en eventuell iboende uvilje fra mediens side mot å la sexkjøpere komme til ordet, kan en mer nærliggende forklaring være det sosiale stigmaet som er knyttet til å stå frem som sexkjøper. Ifølge Noelle-Neumanns teori om taushetsspiralen er det slik at hvis en oppfatning i media er dominerende, vil de med et motsatt syn i økende grad skjule sine egne meninger og bli tause.⁶⁷ Det er allikevel overraskende at det ikke var flere saker der for eksempel anonyme sexkjøpere ble intervjuet. En annen forklaring kan være at sexkjøpere generelt er en ressurs svak gruppe, og derfor i liten grad har sluppet til i media.⁶⁸ Den siste forklaringen er derimot mindre plausibel, ettersom prostituerte fikk prege mediebildet i mye høyere grad enn sexkjøpere, selv om prostituerte generelt sett er ansett som en ressurs svak gruppe. I realiteten er både sexkjøpere og prostituerte lite homogene grupper, med stort spenn i sosial og økonomisk status innenfor sine respektive grupper. Sexkjøpere kan være alt fra arbeidsløse til direktører, mens prostituerte kan være alt fra gatejenter utsatt for menneskehandel og hallikvirksomhet til luksusprostituerte. Jeg vil i det følgende gå over til å se nærmere på koblingen mellom standpunkt til kriminalisering av sexkjøp og tilstedeværelsen av forskjellige aktører.

I tekstene med **positivt** standpunkt til kriminalisering var AP, andre politikere, lederartikler, politi, Ottar, Pro Sentret og Kvinnefronten de aktørene som er hyppigst representert. Innad i AP var det uenighet omkring spørsmålet om kriminalisering både før og etter at de kom i regjeringsposisjon. Knut Storberget, som ble justisminister da Arbeiderpartiet kom i regjering i 2005, var for eksempel ikke positiv innstilt til kriminalisering før på slutten av undersøkelsesperioden, da en lovendring virket nærmest uunngåelig. Blant andre politikere var det politikere fra KrF/KrFU, SV og H som var representert i mediebildet. KrF/KrFU var positive til kriminalisering gjennom hele undersøkelsesperioden. Høyre var i utgangspunktet skeptiske til kriminalisering av sexkjøp, men åpnet etterhvert opp for å kriminalisere. Det samme gjaldt SV, i sær Inga Marte

⁶⁷ Mathiesen (2010) s. 205

⁶⁸ Aalberg og Elvestad (2012) s. 90

Thorkildsen, som i løpet av undersøkelsesperioden snudde i spørsmålet om kriminalisering. SV endte opp med å stemme for lovendringen. En artikkel i Dagsavisen 14.06.2006 omhandlet debatten innad i Høyre om hvorvidt partiets partiprogram skulle endres angående spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp: «*Hvis forbud mot sexkjøp er det raskeste og beste virkemidlet for å hindre at flere østeuropeiske og nigerianske jenter blir ofre for trafficking, så må vi sterkt vurdere det, mener Solberg*».⁶⁹ I teksten fremkommer det også at flere lokallag fra Høyre ønsket å kriminalisere sexkjøp. Partiet endte imidlertid opp med å stemme mot forslaget om kriminalisering av sexkjøp.

Kvinnesaksorganisasjonene Ottar og Kvinnefronten har vært for kriminalisering i hele perioden. Grunnen til at Pro Sentret, som er motstandere av kriminalisering, allikevel er nevnt i en del tekster med positivt standpunkt, er knyttet til metoden for klassifisering jeg har anvendt. I disse avistekstene er det slik at Pro Sentret har uttalt seg i samme tekst som en rekke andre aktører (og i noen av tilfellene har Pro Sentret ikke engang uttalt seg direkte om kriminaliseringsspørsmålet). Dette er tilfeller der teksten for øvrig hovedsaklig har tatt et positivt standpunkt. Et eksempel er en artikkel i Klassekampen 10.12.2008 der både Asta Håland fra Ottar og Bjørg Norli fra Pro Sentret har uttalt seg. Teksten er hovedsaklig positiv til spørsmålet om kriminalisering, blant annet sier Håland: «*Som røyker mener jeg de forebyggende effekter av lover er undervurdert. Se bare på hvor store holdningsendringene har vært på den korte tida siden røykeloven ble innført. Slik tror jeg også det nye sexkjøpsforbudet vil fungere. [...]*».⁷⁰ Bjørg Norli fra Pro Sentret uttaler seg imidlertid ikke angående spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp. Hun uttaler seg kun om sosiale hjelpetiltak for sexkjøpere.

Aktørene som oftest var aktive i tekstene med **nøytralt** standpunkt til kriminalisering er AP, Pro Sentret, diverse forskere og Fafo. Pro Sentrets høye forekomst i denne kategorien er knyttet til klassifiseringen som nevnt i avsnittet over, men også på grunn av tekster der

⁶⁹ Dagsavisen 14.06.2006: «Høyre åpner for å forby sexkjøp»

⁷⁰ Klassekampen 10.12.2008: «Gi kundene hjelp»

Pro Sentret har konsentrert seg om å argumentere for sosiale hjelpetiltak for prostituerte eller sexkjøpere heller enn å argumentere mot kriminalisering. De sistnevnte tilfellene kom hovedsaklig etter at regjeringspartiene i 2007 hadde bestemt seg for å gå inn for kriminalisering av sexkjøp. Fafo og andre forskere har for det meste stilt seg nøytrale til spørsmålet om kriminalisering. I den store majoriteten av tekstene der Fafo er representert har de stilt seg enten nøytrale eller negative til spørsmålet om kriminalisering. Dette er interessant ettersom Fafo er forskningsinstituttet som av Justis- og politidepartementet ble tildelt arbeidet med å kartlegge prostitusjonsmarkedet og eventuelle konsekvenser av lovendringen.⁷¹ Andre politikere enn AP/AUF er i liten grad representert i tekstene med nøytralt standpunkt.

Tekstene med **blandet** standpunkt til kriminalisering består hovedsaklig av aktørene AP/AUF, andre politikere, politiet, lederartikler, Pro Sentret og prostituerte. Noe som kjennetegner tekstene med dette standpunktet er at de ofte inneholder argumenter fra begge sidene av diskusjonen om kriminalisering, både dem som er for og mot. Dette er kategorien som politiet har uttalt seg mest innenfor, og de har som oftest da vært positivt innstilt til kriminalisering. Grunnen til at politiet ofte er med i tekster med blandet standpunkt er knyttet til klassifiseringsmetoden. Selv om politiet som oftest uttaler seg positivt til kriminalisering, er de bare en av flere aktører, og deres syn har ikke hatt nok gjennomslag i den enkelte tekst til at teksten kan klassifiseres som noe annet enn blandet standpunkt. Dette gjelder også til en viss grad prostituerte. Prostituerte har i størst grad uttalt seg i tekster med blandet eller negativt standpunkt. I gruppen med blandet standpunkt uttaler de seg som oftest negativt til kriminalisering.

Innenfor tekstene med **negativt** standpunkt til kriminalisering er Pro Sentret, AP, andre politikere, prostituerte, leserinnlegg, lederartikler og Fafo oftest representerte. Pro Sentret er ikke overraskende den aktøren som er mest negativ til kriminalisering, og prostituerte er også godt representert i denne kategorien. Knut Storberget står for omtrent halvparten av

⁷¹ <http://www.fafo.no/pub/rapp/20085/20085.pdf>

tekstene der Arbeiderpartiets standpunkt til kriminalisering er negativt (disse tekstene stammer fra tiden før Storberget grunnet partiloyalitet snudde i spørsmålet, etter at regjeringen i 2007 bestemte seg for å gå inn for kriminalisering). Av andre politikere som er negative til kriminalisering er det representanter fra mange forskjellige partier: Unge Venstre/Venstre, Høyre, FrP og SV. Politiet har kun vært aktør i fire av tekstene innenfor denne gruppen, og da som oftest fordi de har uttalt seg uenige med flertallet av aktørene i tekster som hovedsaklig har vist et negativt standpunkt til kriminalisering. Unntaket fra dette er en artikkel i Dagsavisen fra 19.04.2007 der Arne Johannesen fra Politiets fellesforbund går direkte ut mot kriminalisering, og begrunner det med at håndhevingen av et eventuelt forbud vil bli mangelfull på grunn av ressursmangel hos politiet.⁷²

3.5 Avistekster som viser til forskning/statistikk

Tabell 2: Antall og prosentandel av avistekster som viser til forskning/statistikk – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Henvisninger til forskning/statistikk		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	41	35,3	116
Nøytralt	39	37,1	105
Blandet	25	29,8	84
Negativt	27	26,7	101
Totalt	132	32,5	406

For å gi en pekepinn på hvorvidt lovgivningen er et resultat av en beslutningskjede basert på forskningsbasert fakta heller enn prinsipiell moralsk argumentasjon har jeg sett på i hvilken grad forskning/statistikk er anvendt i avistekstene. Det er naturlig å se for seg at både elementer av moralsk argumentasjon samt forskning/statistikk er representert i lovgivningsarbeidet samt i media. Sexkjøpsloven har ofte blitt referert til som en morallov

⁷² Dagsavisen 19.04.2007: «Kan ikke prioritere jakt på horekunder»

basert på politisk grunnlag heller enn på forskning og fakta. Det er interessant å se nærmere på hvorvidt dette er tilfelle. Totalt viser 32,5% av tekstene til forskning eller statistikk relatert til kriminalisering av sexkjøp. Isolert sett er ikke dette en høy prosentandel, men tatt i betraktning hvilket felt det er snakk om, kan det anses å være en betydelig andel. Forekomsten av forskning/statistikk har i over halvparten av tilfellene (71 av 132) vist seg å være knyttet til erfaringer fra land som allerede har kriminalisert eller legalisert sexkjøp, eller som har en pågående diskusjon om å gjøre det.

Tekstene med nøytralt standpunkt til kriminalisering av sexkjøp er de som har flest referanser til forskning eller statistikk (37,1%). Tekstene med blandet standpunkt har en mindre forekomst (29,8%). I denne sammenhengen er det imidlertid mest interessant å sammenligne tekstene med positivt og negativt standpunkt.

Tekstene med negativt standpunkt til kriminalisering av sexkjøp er de som inneholder færrest referanser til forskning eller statistikk (26,7%), mens tekstene med positiv standpunkt til kriminalisering inneholder flest referanser (35,3%). Differansen her er på 8,6 prosentpoeng. Dette er et interessant funn selv om forskjellen ikke er spesielt stor. Det antyder at de som argumenterer for kriminalisering gjør dette ved å vise til faktabasert kunnskap i større grad enn hva motstanderne av kriminalisering gjør. Dette kan ha en nærliggende forklaring. Etter at regjeringen i 2007 inntok et klart standpunkt for å kriminalisere sexkjøp, hadde den stor interesse av å få vedtatt loven, og offentlige dokumenter som forarbeidene til loven understøtter ofte standpunktet for kriminalisering av sexkjøp. Dette leder til et todelt spørsmål: Skyldes forskjellen i bruk av faktabasert kunnskap at det rett og slett finnes mer forskning/statistikk som underbygger standpunktet for kriminalisering? Eller finnes det like mye materiale i motsatt retning som motstanderne av kriminalisering rett og slett velger å ikke benytte seg av? Det er rimelig å anta at argumenter som kan understøttes med statistikk og/eller forskning anses å være mer tungtveiende enn argumenter som ikke kan understøttes på samme måte, og følgelig at motstanderne av kriminalisering i like stor grad ville benyttet seg av forskning/statistikk dersom det eksisterte.

Hvilke aktører henviste så til forskning/statistikk? Etter å ha undersøkt tekstene som henviste til forskning/statistikk blant tekstene med positivt standpunkt til kriminalisering, viste denne gruppen seg å bestå av veldig mange forskjellige aktører. Det var imidlertid to aktører her som skilte seg ut ved en høy forekomst; diverse kvinnesaksorganisasjoner (11), og regjeringspartier (7). Kvinnesaksorganisasjonene viser dermed at de i stor grad knytter faktabasert kunnskap til argumenter i en debatt som ellers hovedsaklig dreier seg om moralske spørsmål. I tekstene som henviste til forskning/statistikk blant tekstene med et negativt standpunkt til kriminalisering, finner man Pro Sentret (6), samt diverse forskere/FAFO (6) som aktørene med høyest forekomst.

3.6 Avistekster som viser til erfaringer fra andre land

Tabell 3: Antall og prosentandel av avistekster som viser til erfaringer fra andre land – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Henvisninger til erfaringer fra andre land		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	51	44	116
Nøytralt	16	15,2	105
Blandet	38	45,2	84
Negativt	35	34,7	101
Totalt	140	34,5	406

Den største forekomsten av erfaringer fra et enkelt land viste seg å være erfaringer fra Sverige, som kriminaliserte sexkjøp i 1999. Sverige er likt Norge på mange måter, og det er ikke unaturlig at diskusjonen omkring kriminalisering her til lands har tatt utgangspunkt i sammenligninger med Sverige. Erfaringer med kriminalisering fra Sverige tas til inntekt for de respektive syn for eller mot kriminalisering avhengig av hvilken side man spør. Diskusjoner relatert til sexkjøp i andre nordiske land har også gått igjen; Finland vedtok i 2006 kriminalisering av sexkjøp, betinget av at selgeren av sex er offer for menneskehandel

eller hallikvirksomhet.⁷³ Danmark har på sin side ikke noe forbud mot sexkjøp. I tillegg forekommer det noen få treff på diskusjoner omkring kriminalisering i andre EU-land, samt noen treff om legalisering av sexkjøp i Nederland.

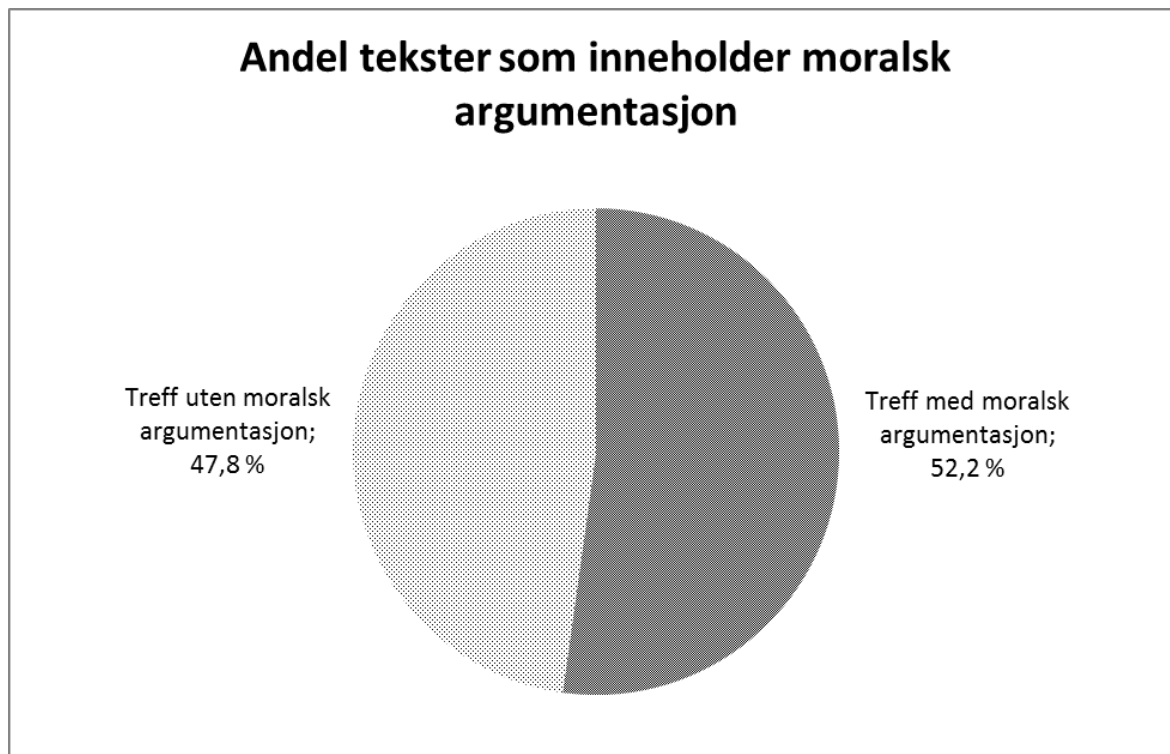
Totalt viste 34,5% av tekstene til erfaringer fra andre land. Tekstene med nøytralt standpunkt skiller seg ut, med klart minst forekomst av henvisninger til erfaringer fra andre land (15,2%). Av disse hadde halvparten enten konsekvenser av kriminalisering i Norge eller konsekvenser av kriminalisering i utlandet som hovedtema (8 av 16). I litt over en tredjedel av de nøytrale tekstene var forskere eller FAFO aktør (6 av 16). En nærliggende forklaring på at tekstene med nøytralt standpunkt har en lav forekomst av erfaringer fra andre land, er at tekstene konsentrerte seg mest om norske forhold. Det blir fokusert på prostituertes situasjon, synlig prostitusjon i Oslo, sexkjøpere, holdninger blant sexkjøpere og hallikvirksomhet.

Som i kategorien forskning/statistikk er det også her et omtrent identisk mønster i forekomsten av henvisninger; tekstene med negativt standpunkt til kriminalisering (34,7%) inneholder mindre henvisninger til erfaringer fra andre land sammenlignet med tekstene med positivt standpunkt til kriminalisering (44%). Differansen her er på 9,3 prosentpoeng, og antyder at aktører som er positivt innstilt til kriminalisering knytter erfaringer fra andre land til norske forhold i større grad enn de som er negativt innstilt til kriminalisering.

⁷³ Klassekampen 17.06.2006: «Forbyr sexkjøp»

3.7 Avistekster som inneholder moralske argumenter

Figur 5: Prosentandel tekster som inneholder moralsk argumentasjon.

Totalt inneholder 212 av de 406 tekstene (52,2%) ett eller flere elementer av moralsk argumentasjon.

Tabell 4: Forekomst og prosentandel av forskjellige typer moralske argumenter i avismaterialet.

Forskjellige typer moralske argumenter	Antall	Prosent	Totalt (N)
For kriminalisering	140	34,5	406
Mot kriminalisering	78	19,2	406
Nøytralt	66	16,3	406
Totalt	212	52,2	406

Hver tekst kan inneholde flere forskjellige typer moralske argumenter. Det totale antallet vil dermed ikke samsvare med summen av de forskjellige typer moralske argumenter. Av de moralske argumenter som fremkommer i tekstene er det argumenter for kriminalisering som dominerer. Hele 34,5% av tekstene inneholder moralske argumenter for kriminalisering. Tekstene med moralske argumenter for kriminalisering utgjør 66% av de moralske argumentene totalt sett. Forekomsten av moralske argumenter for kriminalisering er omtrent like høy som den samlede forekomsten av moralske argumenter mot kriminalisering (19,2%) og nøytrale argumenter (16,3%) til sammen. Rent intuitivt kan dette virke selvforklarende; prostitusjon blir av mange sett på som noe uønsket og uverdigg i et moderne norsk samfunn. For å illustrere dette viser jeg til noen eksempler på moralske argumenter brukt for kriminalisering i avistekstene. I en kronikk i Dagbladet fra 19.04.2007 skriver Audun Lysbakken: «*Ethvert anstendig samfunn må gjøre kampen mot denne undertrykkingen til et av sine viktigste spørsmål*». ⁷⁴ Janice Raymond uttaler i en artikkel fra Klassekampen 08.07.2008 blant annet: «*Prostitusjon er en av de siste skanser for mannlig dominans over og vold mot kvinner*». ⁷⁵ I en artikkel i VG 21.04.2007 uttaler Marit Nybakk (AP) blant annet: «*Det er ingen rettighet å være prostituert. Vi kan ikke la sexslaver bli herjet med for at ei norsk jente skal kunne få selge seg*». ⁷⁶ Moralske argumenter mot kriminalisering omhandler forskjellige emner, blant annet at kvinner har rett til å bestemme over egen kropp, og at man ikke må fordømme prostituerte, men heller hjelpe dem.

I det følgende vil jeg se på bruken av moralske argumenter fordelt på tekstenes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

⁷⁴ Dagbladet 19.04.2007: «Slavehandelens logikk»

⁷⁵ Klassekampen 08.07.2008: «Professor Raymond ser fremgang i bekjempelse av menneskehandel»

⁷⁶ VG 21.04.2007: «Livet – Fanget i sin egen felle»

Tabell 5: Antall og prosentandel av avistekster med moralske argumenter – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Bruk av moralske argumenter		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	73	62,9	116
Nøytralt	30	28,6	105
Blandet	53	63,1	84
Negativt	56	55,4	101
Totalt	212	52,2	406

Ettersom tekstene kan inneholde flere typer moralsk argumentasjon har jeg foretatt en beregning av forekomst innenfor hvert type standpunkt. Tekstene med blandet standpunkt har den høyeste andelen av moralsk argumentasjon (63,1%). Dette kan skyldes at det ofte er flere aktører med motstridende synspunkter i disse tekstene, med meningsutveksling og påfølgende økning av antall forskjellige og motstridende argumenter som introduseres.

Tekstene med nøytralt standpunkt har klart lavest forekomst av moralsk argumentasjon (28,6%). Tatt i betraktning at de nøytrale tekstene ofte ikke har en utpreget agenda for eller mot kriminalisering, er det ikke oppsiktsvekkende at det også forekommer minst moralsk argumentasjon i disse.

Tekstene med positivt standpunkt (62,9%) har en større forekomst av moralsk argumentasjon enn tekstene med negativt standpunkt (55,4%), med en differanse på 7,5 prosentpoeng. Sammenholder man dette med kategoriene forskning/statistikk og erfaring fra andre land viser det seg at tekstene med positivt standpunkt både har en større forekomst av faktaorientert argumentasjon, samt en større forekomst av moralsk argumentasjon enn tekstene med negativt standpunkt. Det er med andre ord tilsynelatende ikke noe motsetningsforhold mellom forekomst av moralsk argumentasjon og faktabasert argumentasjon.

Innenfor de forskjellige standpunktgruppene følger fordelingen av type argumentasjon et mønster som man intuitivt kan forvente seg. Tekstene med positivt standpunkt har en klar overvekt av moralsk argumentasjon for kriminalisering, mens de med negative standpunkt har en overvekt av moralske argumenter mot kriminalisering. Tekstene med blandet standpunkt har en kombinasjon av nøytral argumentasjon og argumentasjon både for og mot, med en liten overvekt for kriminalisering. Tekstene med nøytralt standpunkt anvender hovedsaklig nøytrale argumenter.

3.8 Avistekster som inneholder formelle begrunnelser

Tabell 6: Forekomst (antall og prosent) av formelle begrunnelser i avismaterialet.

Formelle begrunnelser brukt	Antall	Prosent	Totalt (N)
For kriminalisering	147	36,2	406
Mot kriminalisering	79	19,5	406
Nøytralt	100	24,6	406
Totalt	271	66,7	406

I 2/3 av tekstene (66,7%) er en eller flere formelle begrunnelser brukt som argumenter i diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp. Ettersom hver tekst kan inneholde flere typer formelle begrunnelser er det ikke samsvar i tabell 6 mellom summen av antallene i hver kategori og totalen. At 2/3 av tekstene inneholder en eller flere formelle begrunnelser brukt som argumenter antyder at de formelle begrunnelser for loven var sentrale i diskusjonene omkring kriminalisering, og at det ikke er tilfeldig at disse temaene gikk igjen i diskusjonene. Det er dermed sannsynligvis en sammenheng mellom det som diskuteres i media, og det som er grunnlaget for lovgivningen. En grundigere behandling av denne sammenhengen ligger derimot utenfor omfanget av denne avhandlingen.

Man ser også et tydelig mønster i bruken av formelle begrunnelser. Mens kun 19,5% av tekstene viser formelle begrunnelser som argumenter mot kriminalisering, viser 36,2% av

tekstene formelle begrunnelser som argumentasjon for kriminalisering. Dette er en differanse på 16,7 prosentpoeng. Hvis man sammenligner disse to gruppene av argumentsbruk innebærer det at 85,6 % flere tekster viser formelle begrunnelser som argumentasjon for kriminalisering enn tekster som benytter det mot kriminalisering. Midt mellom disse to kategoriene finner vi forekomsten av formelle begrunnelser brukt på en nøytral måte, i 24,6% av tekstene.

I det følgende vil jeg gå gjennom de forskjellige formene for formelle begrunnelser som har blitt brukt som argumenter henholdsvis for, mot og upartisk til kriminalisering av sexkjøp. Jeg tar først for meg formelle begrunnelser brukt for kriminalisering, deretter hvilke formelle begrunnelser som er brukt som argumenter mot kriminalisering, og til slutt en gjennomgang av formelle begrunnelser som er brukt på en upartisk måte. Andelen tilfeller hvor de forskjellige formelle begrunnelsene blir brukt som argument for, mot eller nøytralt til kriminalisering i datamaterialet beregnes ut fra det totale antall tekster. Bruken av de forskjellige formelle begrunnelsene blir også behandlet i lys av det tidligere beskrevne parameteret *standpunkt til kriminalisering av sexkjøp*.

Tabell 7: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av formelle begrunnelser som argument for kriminalisering – fordelt på hver argumentsgruppe.

Formell begrunnelse	Brukt som argument for kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Menneskehandel	126	31	406
Kunde	61	15	406
Tilbud	17	4,2	406
Hallik	40	9,9	406
Reduksjon	22	5,4	406
Totalt	147	36,2	406

Ettersom hver tekst kan inneholde flere typer formelle begrunnelser er det ikke samsvar mellom summen av antallene for hver argumentsgruppe og totalen. Menneskehandelsargumentet blir brukt som formell begrunnelse for kriminalisering av

sexkjøp i 31% av tekstene, og er med dette den desidert mest anvendte formelle begrunnelsen for kriminalisering. Ser man på bruken av de forskjellige formelle begrunnelser som argument for kriminalisering i lys av parameteret standpunkt, fremkommer det at menneskehandelsargumentet er den mest anvendte formelle begrunnelsen for kriminalisering i samtlige standpunktsgrupper. Uavhengig av om teksten som en helhet er kategorisert som positiv, nøytral, negativ eller blandet på parameteret standpunkt, er argumentet om menneskehandel nevnt som et argument for kriminalisering i alt fra 26,7% til 35,3% av tekstene innenfor hver standpunktsgruppe. Det er med dette det mest brukte argumentet i hver standpunktsgruppe.⁷⁷

Nesten alle tekstene som har brukt en eller flere formelle begrunnelser som argument for kriminalisering har anvendt menneskehandelsargumentet (126 av 147). I forarbeidene knyttes kriminaliseringen av sexkjøp og menneskehandel nært sammen som del av et omfattende lovarbeid som strekker seg over flere lover, basert på regjeringens handlingsplan mot menneskehandel.⁷⁸ Menneskehandel var i forarbeidene nevnt som den primære grunnen til kriminaliseringen av sexkjøp, og det har vist seg å være det primære formelle argumentet for kriminalisering som ble brukt i mediediskusjonen. Dette bekrefter hypotese 2 om at menneskehandel var det viktigste formelle argumentet for kriminalisering. Det virker for øvrig som om mediediskursen over tid utviklet seg mot at det ble satt likhetstegn ved prostitusjon og menneskehandel. Eksempler på avisoverskrifter som setter prostitusjon og menneskehandel i sammenheng finnes i Dagsavisen fra 22.07.2005: «*Forbud vil begrense menneskehandel og prostitusjon*», Dagsavisen fra 29.07.2005: «*Sexkjøp og menneskehandel*», Aftenposten fra 11.06.2006: «*Helomvending om horekunder – Vil kriminalisere kjøp av ofre for menneskehandel*», Dagbladet fra

⁷⁷ Det var for øvrig heller ingen store forskjeller innenfor hver standpunktsgruppe på de andre argumenter for kriminalisering.

⁷⁸ Justis- og politidepartementet. Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003-2005)

30.06.2006: «*Sexkjøp kan være slavehandel*», Aftenposten fra 17.09.2007: «*Sexkjøp inn i skolen – Skal skape holdninger mot menneskehandel*».⁷⁹

Kundeargumentet er det formelle argumentet for kriminalisering med nest høyest forekomst (i 15% av tekstene). Argumentet har flere beslektede bestanddeler: Endre holdninger hos sexkjøpere, svekke rekruttering av nye kunder, og redusere etterspørselen.⁸⁰

Hallikvirksomhet er argumentet med tredje høyest forekomst (i 9,9% av tekstene). Dette argumentet knyttes ofte sammen med argumentet om menneskehandel. Et begrep som anvendes i mange av tekstene er «bakmenn», og det siktes hovedsaklig til menn eller kvinner som organiserer menneskehandel og/eller er aktive halliker.

Argumentet om generell reduksjon av prostitusjon (5,4%) og tilbudsargumentet som omhandler reduksjon på tilbudssiden (4,2%) har begge mindre forekomst enn de tidligere nevnte argumentene. Dette kan skyldes at tilhengere av kriminalisering fokuserer på sexkjøperne og konsekvensene av prostitusjon heller enn på de prostituerte selv. Dette kan synes naturlig, ettersom loven kun kriminaliserer sexkjøp og ikke salg av sex.

⁷⁹ Dagsavisen 22.07.2005: «Forbud vil begrense menneskehandel og prostitusjon»,

Dagsavisen 29.07.2005: «Sexkjøp og menneskehandel»,

Aftenposten 11.06.2006: «Helomvending om horekunder – Vil kriminalisere kjøp av ofre for menneskehandel»,

Dagbladet 30.06.2006: «Sexkjøp kan være slavehandel»,

Aftenposten 17.09.2007: «Sexkjøp inn i skolen – Skal skape holdninger mot menneskehandel»

⁸⁰ Jf. pkt. 2.2.1

Tabell 8: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av formelle begrunnelser som argument mot kriminalisering – fordelt på hver argumentsgruppe.

Formell begrunnelse	Brukt som argument mot kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Menneskehandel	49	12,1	406
Kunde	6	1,5	406
Tilbud	0	0	406
Hallik	52	12,8	406
Reduksjon	0	0	406
Totalt	79	19,5	406

I motsetning til tabell 7, som omhandler formelle begrunnelser som argument *for* sexkjøp, viser tabell 8 bruk av formelle begrunnelser som argument *mot* kriminalisering av sexkjøp. Det er interessant å se i hvilken grad formelle begrunnelser for loven også kan brukes som argumenter mot den. Her er forekomsten totalt sett litt under halvparten så mange som begrunnelsene for kriminalisering. Det mest anvendte argumentet mot kriminalisering er hallikargumentet (i 12,8% av tekstene). Når dette argumentet brukes mot kriminalisering, er det som oftest ved å argumentere for at det 1) allerede fins en hallikparagraf, og at man dermed ikke trenger å kriminalisere sexkjøp for å komme hallikene til livs, eller 2) kriminalisering av sexkjøp vil føre til at sexkjøpere og prostituerte blir skremt fra å vitne mot halliker (eller menneskehandlere). Et eksempel på argumentet i 1) finnes i et sitat fra en lederartikkel i Aftenposten fra 24.04.2007: «*Et viktig motiv hos partiene som støtter et loyforbud mot sexkjøp, er å slå ned på menneskehandel og kynisk hallikvirksomhet. Men for det formål har alt norsk lov relevante bestemmelser som sjelden er i bruk.*»⁸¹ I en artikkel i Dagsavisen fra 09.10.2004 som handler om kriminalisering av sexkjøp i Sverige står det blant annet om argument 2): «*Loven har hatt noen utilsiktede virkninger, som at det er vanskeligere å få sexkjøpere til å vitne i hallik- og menneskehandelssaker.*»⁸²

⁸¹ Aftenposten 24.04.2007: «Vekk fra gatene»

⁸² Dagsavisen 09.10.2004: «Kritisk til forbud mot å kjøpe sex»

Argumentet om menneskehandel brukt mot kriminalisering (12,1%) forekommer nesten like ofte som hallikargumentet brukt mot kriminalisering (12,8%). På samme vis som med hallikargumentet, brukes menneskehandelsargumentet her primært i sammenheng med at forholdet allerede er straffbart i norsk lov. Det eksisterer allerede en paragraf mot menneskehandel som del av straffeloven. I tillegg frykter man at prostituerte som er ofre for menneskehandel vil unnlate å anmelde eller vitne mot bakmenn som har utsatt dem for menneskehandel.

Argumentet om generell reduksjon av prostitusjon og tilbudsargumentet, som omhandler reduksjon på tilbudssiden, forekommer ikke innenfor denne kategorien. Kundeargumentet, som handler om å endre holdninger hos sexkjøpere, svekke rekruttering av nye kunder, og redusere etterspørselen, forekommer bare i noen få tilfeller.

Tabell 9: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av formelle begrunnelser som nøytrale argument – fordelt på hver argumentsgruppe.

Formell begrunnelse	Brukt nøytralt		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Menneskehandel	86	21,2	406
Kunde	16	3,9	406
Tilbud	3	0,7	406
Hallik	50	12,3	406
Reduksjon	3	0,7	406
Totalt	100	24,6	406

Tabellen over viser forekomsten av formelle begrunnelser brukt nøytralt eller passivt i tekstene. Denne kategorien er tenkt å fange opp de tilfeller der begrunnelsene er til stede i teksten, men ikke spesifikt benyttes for eller mot kriminalisering.

Det viser seg at de nøytrale begrunnelsene hovedsaklig følger mønstrene fra de to forrige kategoriene av formelle begrunnelser. De to mest nevnte formelle begrunnelsene er igjen

menneskehandel (21,2%), fulgt av hallikargumentet (12,3%). Forekomsten av menneskehandelsargumentet er høyere brukt på denne måten enn som argument *mot* kriminalisering, men er samtidig mindre brukt enn menneskehandelsargumentet ble brukt *for* kriminalisering. Kundeargumentet er nevnt i noen tilfeller (3,9%), mens få tekster inneholder tilbuds- og reduksjonsargumenter (0,7% hver). Jeg vil i det følgende gå dypere inn i noen av de enkelte formelle begrunnelsene, betinget av tekstenes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

3.8.1 En detaljert gjennomgang av formelle begrunnelser

Analysen i det følgende er en kombinasjon av parameteret avisteksters standpunkt til kriminalisering og et utvalg av de formelle begrunnelser brukt som argumenter. Formålet med å se på de formelle begrunnelsene i lys av standpunkt til kriminalisering av sexkjøp, er å undersøke om bruken av argumenter er slik man intuitivt forventer; om formelle begrunnelser brukt som argumenter for kriminalisering i hovedsak fremkommer i tekster med positivt standpunkt o.l. Grunnet små utvalgsstørrelser etter nedbryting av datamaterialet er det ikke hensiktsmessig å gå inn i hver enkel begrunnelse på denne måten. Det er kun menneskehandelsargumentet, delvis hallikargumentet og delvis kundeargumentet som brukes tilstrekkelig hyppig til at man kan dra konklusjoner av det empiriske grunnlaget. Det er heller ikke alle parametre det er relevant å undersøke i denne sammenheng, så jeg har valgt å fokusere på de som er av betydning for oppgavens røde tråd. Det jeg ser etter i detaljansene er hovedsaklig forskjeller mellom argumentsbruken i tekster som er positive eller negative til kriminalisering av sexkjøp.

Tabell 10: Antall og prosentandel avistekster med forekomst av menneskehandelsargumentet brukt for kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Menneskehandelsargumentet for kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	41	35,3	116
Nøytralt	28	26,7	105
Blandet	28	33,3	84
Negativt	29	28,7	101
Totalt	126	31,0	406

Innenfor kategorien menneskehandel brukt som argument for kriminalisering av sexkjøp, finner vi tekster som faller inn under samtlige standpunktkategorier; tekster som er positive til kriminalisering, negative til kriminalisering, nøytrale og blandede. Det kan synes som om tekstene er relativt jevnt fordelt på standpunktene, altså at argumentet om menneskehandel benyttes som en formell begrunnelse for kriminalisering i både tekster som tar et standpunkt for og mot kriminalisering av sexkjøp. Men tabellen viser at det likevel er en liten overvekt av tekster som har et standpunkt for kriminalisering av sexkjøp. Dette understøtter tidligere funn i analysen. Tendensen er at tekster med positivt standpunkt til kriminalisering oftere inneholder argumenter for kriminalisering enn nøytrale argumenter eller argumenter mot kriminalisering. Det hadde vært mer overraskende dersom forekomsten av menneskehandelsargumentet brukt for kriminalisering var høyere i tekster med et negativt standpunkt.

Tabell 11: Antall og prosentandel avistekster med forekomst av menneskehandelsargumentet brukt mot kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Menneskehandelsargumentet mot kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	22	19,0	116
Nøytralt	9	8,6	105
Blandet	5	6,0	84
Negativt	13	12,9	101
Totalt	49	12,1	406

Antall tekster som tar for seg menneskehandelsargumentet brukt mot kriminalisering er under halvparten så mange som menneskehandelsargumentet brukt for kriminalisering, noe som i seg selv er et interessant funn. I motsetning til tabell 10, som viser menneskehandelsargumentet brukt for kriminalisering, er det større variasjon i fordelingen i tabell 11. Det er en overvekt av tekster med et positivt standpunkt (19%) blant tekstene som bruker menneskehandelsargumentet mot kriminalisering, sammenlignet med tekster med et negativt standpunkt (12,9%). Det betyr at menneskehandelsargumentet benyttes som motargument i tekster som er positive til kriminalisering, altså motsatt av hva man intuitivt skulle tro var tilfelle. At det overordnede standpunktet til teksten ikke endres på tross av at argumentet om menneskehandel er brukt som argument mot kriminalisering, kan skyldes at menneskehandelsargumentet anses som et mindre viktig motargument enn andre elementer i teksten.

Tabell 12: Antall og prosentandel avistekster med forekomst av kundeargumentet brukt for kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Kundeargumentet for kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	14	12,1	116
Nøytralt	17	16,2	105
Blandet	13	15,5	84
Negativt	17	16,8	101
Totalt	61	15,0	406

Tabell 12 viser at det er små forskjeller mellom de ulike standpunkt i tekster der kundeargumentet er brukt for kriminalisering. Basert på tidligere funn kunne man forventet at argumentet oftere skulle blitt brukt i tekster med positivt standpunkt enn i tekster med negativt standpunkt, men det er altså ikke tilfellet her.

Tabell 13: Antall og prosentandel avistekster med forekomst av hallikargumentet brukt mot kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Hallikargumentet mot kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	22	19,0	116
Nøytralt	10	9,5	105
Blandet	6	7,1	84
Negativt	14	16,7	101
Totalt	52	12,8	406

Jeg ser kun på hallikargumentet brukt mot kriminalisering, og ikke bruk av argumentet for kriminalisering, da tallgrunnlaget for sistnevnte er for lite. Av tekstene som bruker hallikargumentet mot kriminalisering er det høyest andel tekster med positivt standpunkt. Forskjellen mellom tekster med positivt standpunkt (19%) og negativt standpunkt (16,7%) er imidlertid ikke stor. Som med menneskehandelsargumentet brukt mot kriminalisering er det også her en overvekt av tekster med positivt standpunkt. Selv om dette argumentet i

teksten blir brukt som et argument mot kriminalisering, så er helhetsinntrykket slik at teksten stiller seg positiv til kriminalisering av sexkjøp. Man kan her begynne å se et mønster. Resultatene kan antyde at bruken av argumenter mot kriminalisering i tekster med positivt standpunkt enten blir overvældet av antallet argumenter i motsatt retning, eller at argumentet i seg selv anses å være mindre tungtveiende når det blir brukt mot kriminalisering.

4 Sammendrag og avslutning

4.1 Svar på problemstilling

Problemstillingen i avhandlingen er: «Hvordan fremsto opinionens argumentasjon i media omkring sexkjøpsloven i perioden 1. januar 2004 til 1. januar 2009, og i hvilken grad ble de formelle begrunnelser fra forarbeidene til loven brukt som argumenter i forbindelse med diskusjonen omkring kriminalisering av sexkjøp?»

Jeg har studert argumentasjonen i media ved å analysere relevante avistekster fra perioden. Analysen er gjennomført ved å vurdere tekstene ut fra et knippe relevante parametre. De tar for seg blant annet tekstenes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp, hvem som er fremtredende aktører og hva slags argumenter som blir benyttet. Av synlige aktører i avistekstene var politikere de mest aktive. Den klart mest aktive politiske aktøren var AP/AUF. Men det var også andre aktører som var fremtredende aktører i mediebildet: Pro Sentret, avisenes egne lederartikler, politiet og prostituerte. Sexkjøpere var i liten grad representert som aktør.

Hvorvidt tekster henviser til forskning/statistikk er et annet parameter som har gitt interessante funn i undersøkelsen. Det viser seg at tekster med et nøytralt eller positivt standpunkt benyttet seg av henvisninger til forskning/statistikk i større utstrekning enn tekster med et negativt standpunkt. Parameteret som tar for seg hvorvidt tekstene refererer til erfaringer fra andre land følger i stor grad det samme mønsteret som parameteret forskning/statistikk. Tekster med positivt standpunkt henviser oftere til erfaringer fra andre

land enn tekster med et negativt standpunkt. Undersøkelsen avdekket en større forekomst av både moralsk argumentasjon for kriminalisering og argumentasjon for kriminalisering basert på formelle begrunnelser. De formelle begrunnelser fra forarbeidene til loven ble brukt som argumenter i diskusjonen i varierende grad, men oftest som argument for kriminalisering.

For å bidra til å besvare problemstillingen satte jeg opp to hypoteser. Hypotese 1: «Opinionen i perioden, slik den fremstod i media, var positiv til kriminalisering av sexkjøp.»⁸³ Det er flere parametre i undersøkelsen som belyser dette spørsmålet. Først vil jeg se på avisteksternes standpunkt til kriminalisering av sexkjøp (jf. pkt. 3.3). Dette parameterets formål var å danne seg et bilde av hvordan avistekstene stilte seg til spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp. Parameteret er delt inn i fire standpunkt; positivt, nøytralt, blandet og negativt. Avistekstene fordeler seg jevnt mellom de forskjellige standpunktene, med en marginalt større forekomst av tekster med positivt standpunkt til kriminalisering av sexkjøp. Det er dermed nærliggende å konkludere med at avistekstene var delt i spørsmålet om kriminalisering av sexkjøp.

Det er imidlertid også andre parametre som kan være relevante med hensyn til denne hypotesen. Hvis man ser på parameteret moralske argumenter finner man det i litt over halvparten av tekstene. Det var langt flere moralske argumenter for kriminalisering av sexkjøp enn det var moralske argumenter mot kriminalisering av sexkjøp. 66% av alle moralske argumenter i tekstene var for kriminalisering. Dette taler for at opinionen fremstod positiv til kriminalisering av sexkjøp. De formelle argumenter brukt for kriminalisering forekommer nesten dobbelt så ofte som argumenter mot kriminalisering. Dette taler også for at opinionen fremstod positiv til kriminalisering av sexkjøp. Etter å sett på disse tre parametrene under ett konkluderer jeg med at hypotese nummer en er bekreftet. Jeg vil nå gå over til å se på den andre hypotesen.

⁸³ Jf. pkt. 1.1

Hypotese 2: «Menneskehandel, som den primære formelle begrunnelsen for loven, ble også brukt i media som det viktigste formelle argument for kriminalisering.»⁸⁴ Denne hypotesen kan undersøkes ved å se på parameteret kalt bruk av formelle begrunnelser for loven. Formelle begrunnelser for loven ble brukt som argumenter i to tredjedeler av tekstene. Dette antyder at de formelle begrunnelsene for loven var sentrale i diskusjonen omkring kriminalisering. Bruken av formelle begrunnelser som argument *for* kriminalisering forekom nesten dobbelt så ofte som bruk av formelle begrunnelser som argument *mot* kriminalisering. Analysen viser at argumentet om menneskehandel var den klart mest brukte formelle begrunnelsen som ble anvendt i kriminaliseringsdiskusjonen. Argumentet forekom i 31% av de totale tekstene, og i 85,7% av tekstene som inneholder formelle begrunnelser brukt som argument for kriminalisering. Det forekom også dobbelt så ofte som kundeargumentet, som var det nest mest anvendte formelle argumentet for kriminalisering.⁸⁵ De mest brukte formelle argumentene mot kriminalisering var hallikargumentet og menneskehandelsargumentet. Menneskehandelsargumentet har altså pekt seg ut som det mest sentrale argumentet i diskusjonen om kriminalisering av sexkjøp. Hypotese nummer to er dermed bekreftet.

4.2 Andre relevante funn

Det forekom bruk av moralske argumenter i litt over halvparten av tekstene i undersøkelsen, og da i hovedsak som argument for kriminalisering. Aktørene som brukte moralske argumenter for kriminalisering var hovedsaklig de samme aktørene som var representert i tekster med positivt standpunkt til kriminalisering. AP var en fremtredende aktør, men også SV, diverse andre politikere, avisenes egne lederartikler, Pro Sentret og flere kvinnesaksorganisasjoner var involvert i disse tekstene. De moralske argumentene for kriminalisering dreide seg typisk om fordømmelse av prostitusjon som uønsket og uverdigg, mens moralske argumenter mot kriminalisering omhandler forskjellige emner, deriblant

⁸⁴ Jf. pkt. 1.1

⁸⁵ Dersom det er uklarhet omkring innholdet i de forskjellige formelle argumentene, se pkt. 2.1 s. 8

kvinner rett til å bestemme over egen kropp, og at man ikke må fordømme prostituerte, men heller hjelpe dem. Aktører som brukte moralske argumenter mot kriminalisering var hovedsaklig de samme som var synlige i tekster med negativt standpunkt til kriminalisering. Pro Sentret er den aktøren som i størst grad var involvert i tekster som anvendte moralske argumenter mot kriminalisering. Andre aktører som var representert i slike tekster var AP, diverse andre politikere, prostituerte, leserinnlegg, avisenes lederartikler og Fafo. Grunnen til at AP var en hyppig aktør i denne kategorien er justisminister Knut Storbergets engasjement mot kriminalisering av sexkjøp (før det innad i AP i 2007 ble klart at regjeringen skulle gå inn for kriminalisering). Aktører som går igjen blant bruken av moralske argumenter både for og mot kriminalisering er AP, andre politikere, Pro Sentret, og lederartikler.

4.3 Konklusjon

Kort oppsummert kan man si at når aktørene benytter formelle begrunnelser for loven som argumenter i diskusjonen om kriminalisering ble de hovedsaklig brukt som argumenter for kriminalisering. De mest brukte argumenter *for* kriminalisering var menneskehandelsargumentet, som handler om å redusere eller eliminere menneskehandel, og kundeargumentet, som omhandler reduksjon av etterspørsel. Menneskehandel ble ofte satt i direkte sammenheng med prostitusjon, og det ble argumentert for at omfanget av prostitusjon ville bli redusert dersom man stoppet menneskehandel. De mest brukte argumentene *mot* kriminalisering var menneskehandelsargumentet og hallikargumentet. Bruksmønsteret for anvendte formelle argumenter er det samme som for moralske argumenter. Totalt sett var forekomsten av argumenter for kriminalisering høyere enn argumenter mot kriminalisering, uavhengig om det var moralske eller formelle argumenter. I tillegg har undersøkelsen avdekket at flere tekster var for kriminalisering enn mot kriminalisering. Basert på undersøkelsens funn konkluderer jeg med at opinionens argumentasjon, slik den fremsto i media i perioden, var for kriminalisering av sexkjøp.

5 Litteraturliste

Artikler, tidsskrifter o.l.

Aftenposten A-magasinet. *Evas to liv*. 11.04.2008.

Aftenposten. *Godtar sexkjøp på forretningsreise*. 02.07.2006.

Aftenposten. *Helomvending om horekunder – Vil kriminalisere kjøp av ofre for menneskehandel*. 11.06.2006.

Aftenposten. *Kvinner er ingen salgsvare*. 22.05.2006.

Aftenposten. *Liten støtte til bordeller*. 06.07.2006.

Aftenposten. *Sexkjøp inn i skolen – Skal skape holdninger mot menneskehandel*. 17.09.2007.

Aftenposten. *Svensk fagforeningsstyre går av – Festet på sexklubber for medlemskontigenten*. 14.10.2004.

Aftenposten. *Unge, «vellykkede» menn opptatt av karriere kjøper sex fremfor å sjekke*. 10.04.2004.

Aftenposten. *Vekk fra gatene*. 24.04.2007.

Aftenposten. *9000 KR I BOT FOR SEXKJØP*. 24.12.2008.

Dagbladet. *Forbud mot sexkjøp*. 20.04.2007.

Dagbladet. *Risikosport*. 10.06.2006.

Dagbladet. *Sexkjøp kan være slavehandel*. 30.06.2006.

Dagbladet. *Slavehandelens logikk*. 19.04.2007.

Dagbladet. *Vi må kriminalisere*. 20.04.2007.

Dagsavisen. *Ap på vei mot sexkjøp-forbud*. 06.06.2006.

Dagsavisen. *Forbud vil begrense menneskehandel og prostitusjon*. 22.07.2005.

Dagsavisen. *Høyre åpner for å forby sexkjøp*. 14.06.2006.

Dagsavisen. *Kan ikke prioritere jakt på horekunder*. 19.04.2007.

Dagsavisen. *Kritisk til forbud mot å kjøpe sex*. 09.10.2004.

Dagsavisen. *Norge er et fristed for menneskehandel*. 09.06.2006.

Dagsavisen. *Ny strid om prostitusjon*. 07.06.2006.

Dagsavisen. *Politiets hallikjegere vil forby sexkjøp*. 01.04.2007.

Dagsavisen. *Sexkjøp og menneskehandel*. 29.07.2005.

Dagsavisen. *Stille strøk*. 09.06.2006.

Klassekampen. *Forbyr sexkjøp*. 17.06.2006.

Klassekampen. *Fritt ord skjuler søkere*. 23.10.2004.

Klassekampen. *Gi kundene hjelp*. 10.12.2008.

Klassekampen. *Kampen fortsetter!* 14.05.2005.

Klassekampen. *Professor Raymond ser fremgang i bekjempelse av menneskehandel*.
08.07.2008.

Klassekampen. *Slåss om kriminalisering*. 24.03.2007.

VG. *Livet – fanget i sin egen felle*. 21.04.2007.

Bøker

Aalberg Toril, Elvestad Eiri. *Mediesosiologi*. Det Norske Samlaget. Oslo. 2012.

Eckhoff, Torstein. *Rettskildelære – 5. utgave ved Jan E. Helgesen*. Universitetsforlaget.
Oslo. 2001.

Jacobsen, Dag Ingvar. *Hvordan gjennomføre undersøkelser? - Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Høyskoleforlaget. Kristiansand. 2005.

Jessen, Liv. *Dømt til rehabilitering, fra Det ideelle offer – Andre tekster om prostitusjon*.

Jessen, Liv. *Det ideelle offer – Andre tekster om prostitusjon*. Koloritt Forlag. Oslo. 2007.

Jewkes, Yvonne. *Media & Crime*. SAGE Publications. London. 2011.

Langfeldt, Thore. *Prostitusjon er mer enn kvinner som selger sex.. – Noen sosialpsykologiske og filosofiske betraktninger, fra Det ideelle offer – Andre tekster om prostitusjon.*

Mathiesen, Thomas. *Makt og medier – En innføring i mediesosiologi.* Pax Forlag A/S. Oslo. 2010.

Mathiesen, Thomas. *Retten i samfunnet – En innføring i rettsosiologi.* Pax Forlag A/S. Oslo. 2011.

Lover, forarbeider og offentlige dokumenter

Justis- og politidepartementet. Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003-2005). Oslo. 2004.

Justis- og politidepartementet. Høringsnotat juli 2007. Forslag om kriminalisering av sexkjøp.

Ot.prp. nr. 48. (2007-2008). Om lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeprosessloven (kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling mv.)

Stridbeck Ulf, Olaf Kristianssen, Berit Schei. Sexkjøp i Sverige og Nederland. Reguleringer og erfaringer. Rapport fra arbeidsgruppe om rettslig regulering av kjøp av seksuelle tjenester. Oslo. 2004.

Nettsider

Erna Solbergs første regjering 2013-:

http://www.regjeringen.no/nb/om_regjeringen/tidligere/oversikt/ministerier_regjeringer/nyere_tid/regjeringer/erna-solbergs-regjering.html?id=742981

Fafo:

<http://www.fafo.no/hist/>

Jens Stoltenbergs andre regjering 2005-2013:

http://www.regjeringen.no/nb/om_regjeringen/tidligere/oversikt/ministerier_regjeringer/nyere_tid/regjeringer/jens-stoltenbergs-andre-regjering.html?id=449424

Kjell Magne Bondeviks andre regjering 2001-2005:

http://www.regjeringen.no/nb/om_regjeringen/tidligere/oversikt/ministerier_regjeringer/nyere_tid/regjeringer/kjell-magne-bondeviks-andre-regjering-20.html?id=438739

Krisesentersekretariatet:

<http://www.krisesenter.com/sekretariatet/sekretariatet.html>

Kvinnefronten:

http://www.kvinnefronten.no/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=2

Kvinnegruppa Ottar:

<http://kvinnegruppa-ottar.no/index.php/om-ottar>

Mangfoldig marked – Prostitusjonens omfang, innhold og organisering:

<http://www.fafo.no/pub/rapp/20085/20085.pdf>

Pro Sentret:

<http://prosentret.no/om-oss/>

Prostituertes Interesseorganisasjon i Norge:

http://www.pion-norge.no/pion/om_pion.php

Reform – ressursenter for menn:

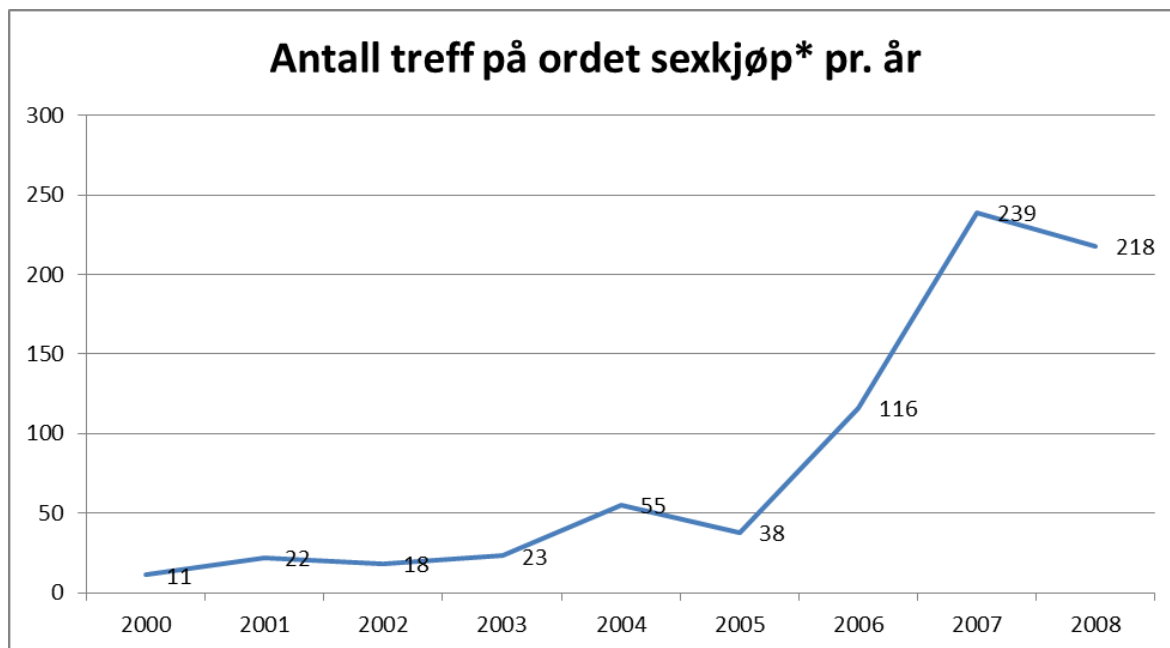
<http://reform.no/om-reform/>

Retriever:

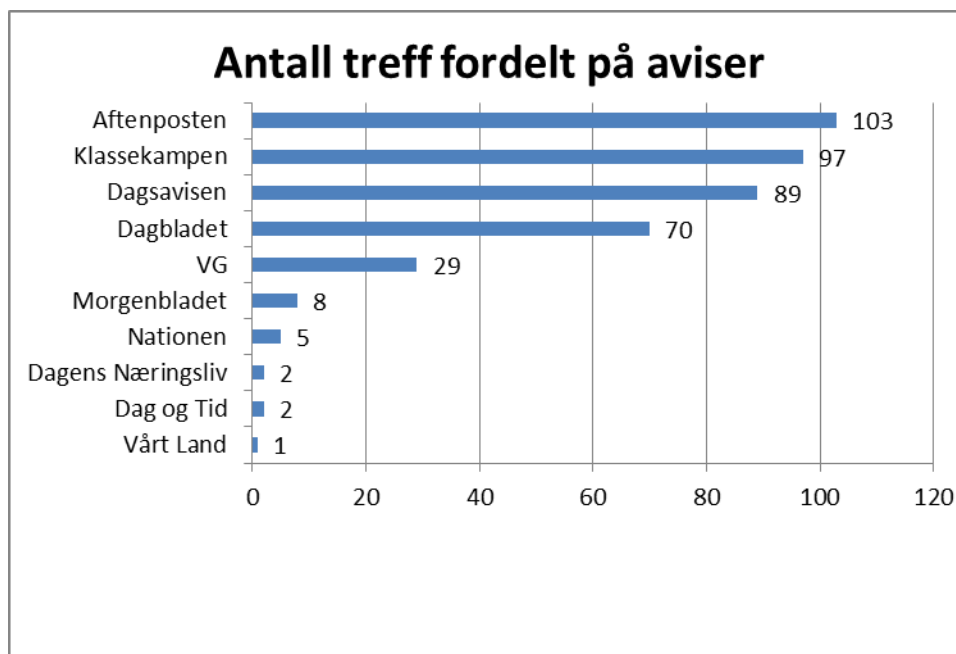
<http://www.retriever-info.com/no/om-oss/>

Figurer og tabeller

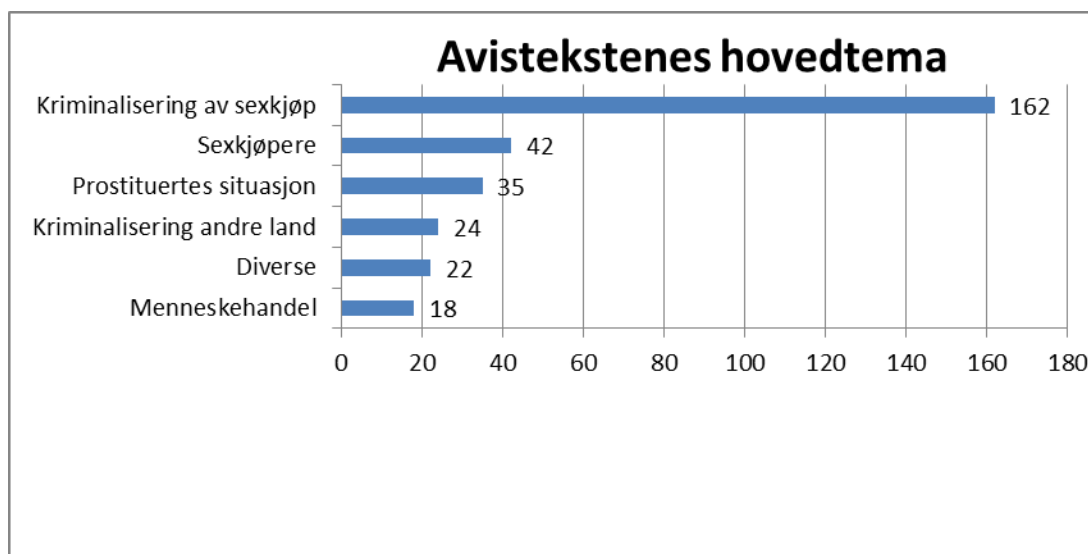
Figur 1: Antall treff i riksdekkende aviser på ordet sexkjøp* pr. år, antall. (N=740).

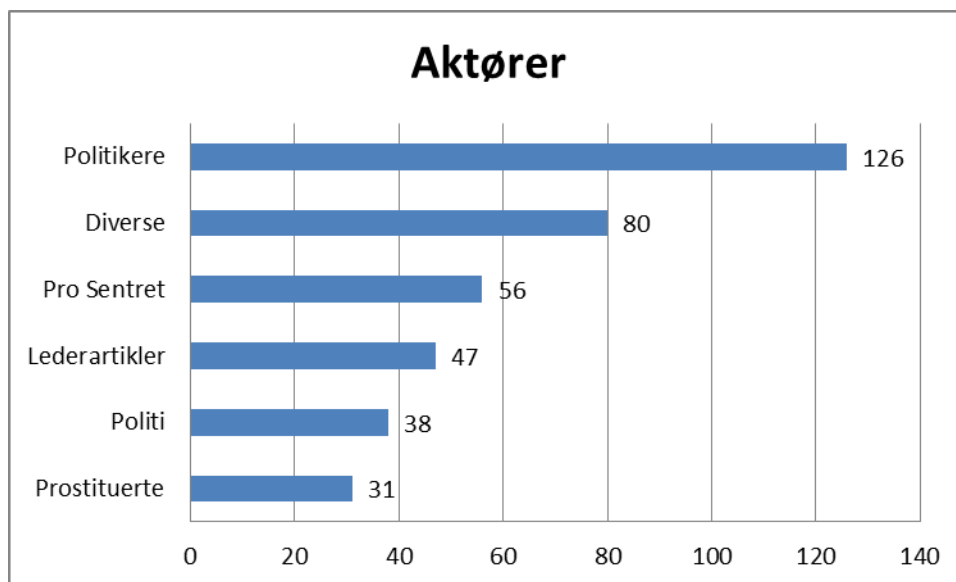
Figur 2: Avismaterialets fordeling på de riksdekkende avisene, antall. (N=406).

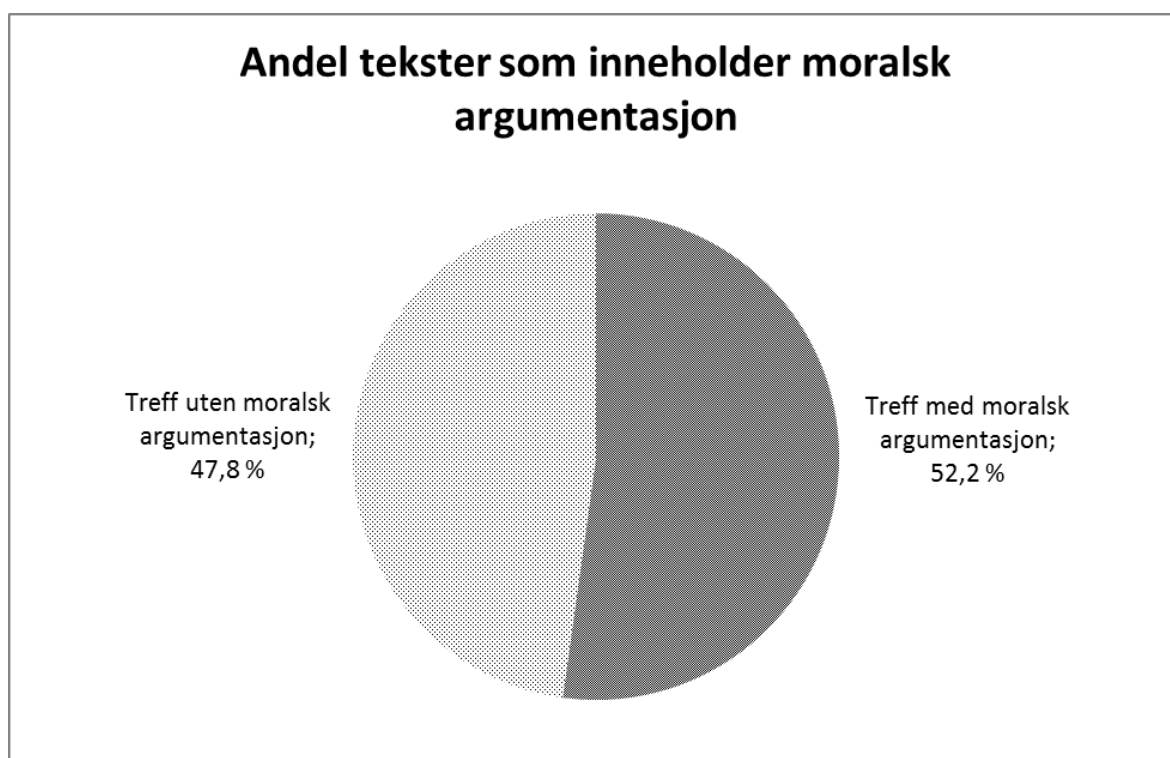
Figur 3: De seks høyeste forekomster av avistekstenes hovedtema fordelt i grupper, antall. (N=301).

Figur 4: Forekomst av de seks mest synlige aktører i tekstene, antall. (N=378)

Figur 5: Prosent av andel tekster som inneholder moralsk argumentasjon.

Tabell 1: Avismaterialets fordeling med hensyn til standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Antall	Prosent
Positivt	116	28,6 %
Nøytralt	105	25,9 %
Blandet	84	20,7 %
Negativt	101	24,9 %
Sum	406	100,1 %

Tabell 2: Antall og prosentandel av avistekster som viste til forskning/statistikk – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Henvisninger til forskning/statistikk		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	41	35,3	116
Nøytralt	39	37,1	105
Blandet	25	29,8	84
Negativt	27	26,7	101
Totalt	132	32,5	406

Tabell 3: Antall og prosentandel av avistekster som viste til erfaringer fra andre land – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Henvisninger til erfaringer fra andre land		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	51	44	116
Nøytralt	16	15,2	105
Blandet	38	45,2	84
Negativt	35	34,7	101
Totalt	140	34,5	406

Tabell 4: Forekomst og prosentandel av forskjellige typer moralske argumenter i avismaterialet.

Forskjellige typer moralske argumenter	Antall	Prosent	Totalt (N)
For kriminalisering	140	34,5	406
Mot kriminalisering	78	19,2	406
Nøytralt	66	16,3	406
Totalt	212	52,2	406

Tabell 5: Antall og prosentandel av avistekster med moralske argumenter – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Bruk av moralske argumenter		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	73	62,9	116
Nøytralt	30	28,6	105
Blandet	53	63,1	84
Negativt	56	55,4	101
Totalt	212	52,2	406

Tabell 6: Antall og prosentandel av forskjellige typer formelle begrunnelser i avismaterialet.

Formelle begrunnelser brukt	Antall	Prosent	Totalt (N)
For kriminalisering	147	36,2	406
Mot kriminalisering	79	19,5	406
Nøytralt	100	24,6	406
Totalt	271	66,7	406

Tabell 7: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av formelle begrunnelser som argument for kriminalisering – fordelt på hver argumentsgruppe.

Formell begrunnelse	Brukt som argument for kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Menneskehandel	126	31	406
Kunde	61	15	406
Tilbud	17	4,2	406
Hallik	40	9,9	406
Reduksjon	22	5,4	406
Totalt	147	36,2	406

Tabell 8: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av formelle begrunnelser som argument mot kriminalisering – fordelt på hver argumentsgruppe.

Formell begrunnelse	Brukt som argument mot kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Menneskehandel	49	12,1	406
Kunde	6	1,5	406
Tilbud	0	0	406
Hallik	52	12,8	406
Reduksjon	0	0	406
Totalt	79	19,5	406

Tabell 9: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av formelle begrunnelser som nøytrale argument – fordelt på hver argumentsgruppe.

Formell begrunnelse	Brukt nøytralt		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Menneskehandel	86	21,2	406
Kunde	16	3,9	406
Tilbud	3	0,7	406
Hallik	50	12,3	406
Reduksjon	3	0,7	406
Totalt	100	24,6	406

Tabell 10: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av menneskehandelsargumentet brukt for kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Menneskehandelsargumentet for kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	41	35,3	116
Nøytralt	28	26,7	105
Blandet	28	33,3	84
Negativt	29	28,7	101
Totalt	126	31,0	406

Tabell 11: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av menneskehandelsargumentet brukt mot kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Menneskehandelsargumentet mot kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	22	19,0	116
Nøytralt	9	8,6	105
Blandet	5	6,0	84
Negativt	13	12,9	101
Totalt	49	12,1	406

Tabell 12: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av kundeargumentet brukt for kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Kundeargumentet for kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	14	12,1	116
Nøytralt	17	16,2	105
Blandet	13	15,5	84
Negativt	17	16,8	101
Totalt	61	15,0	406

Tabell 13: Antall og prosentandel av avistekster med forekomst av hallikargumentet brukt mot kriminalisering – betinget av tekstens standpunkt til kriminalisering av sexkjøp.

Standpunkt	Hallikargumentet mot kriminalisering		Totalt (N)
	Antall	Prosent	
Positivt	22	19,0	116
Nøytralt	10	9,5	105
Blandet	6	7,1	84
Negativt	14	16,7	101
Totalt	52	12,8	406